

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

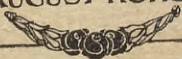

Litt.
Sv.

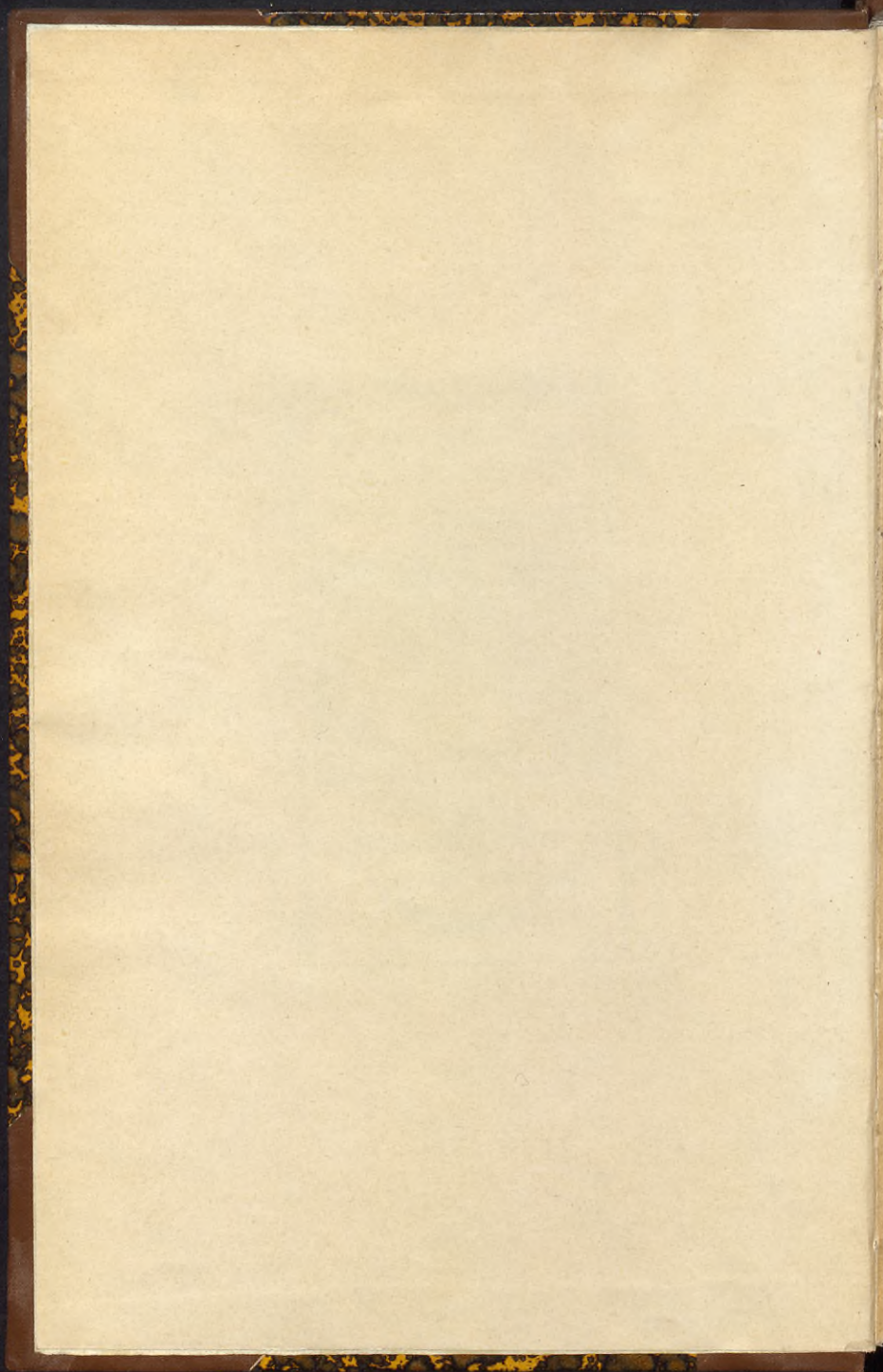
TRANEMÅLA
SÄMLINGEN

SKÄNKT TILL
GÖTEBORGS
STADSIBLIOTEK
AF
AUGUST RÖHSS

SOLGLIMTAR

— OCH —

MÖNNAFFÄR

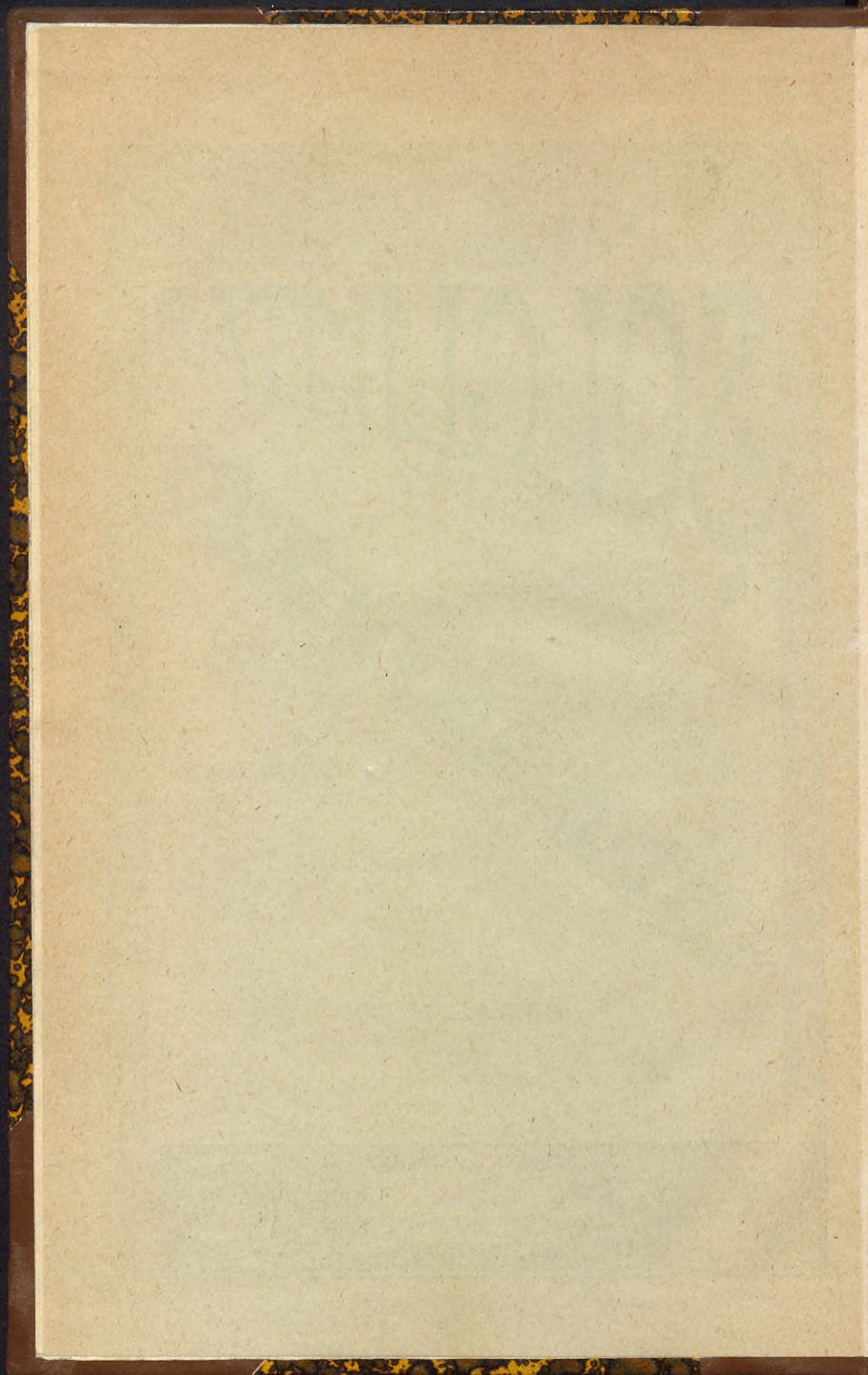
ÖGONBLICKS-

REFLEXER

AF

SVANTE.

STOCKHOLM
O. ROTHS FÖRLAG.

SOLGLIMTAR
OCH
MOLNTAPPAR

ÖGONBLICKS-REFLEXER

AF

SVANTE.

[S. O. Roth]

I.

O. ROTHS FÖRLAG.

STOCKHOLM.
VICTOR PETTERSONS BOKTRYCKERI,
1886.

Min syndabekännelse.

Då jag nu står i begrepp att »synda på nåden» och, jag vågar ej säga **rikta**, men **öka** den litterära marknaden med några alster af min trubbiga penna, är det en naturlig sak, att jag i någon mån söker förklara och — såvidt möjligt är — försvara arbetets rubrik, hvilken helt visst skall förefalla mer än en af dess läsare bizarr och omotiverad.

Mången gång händer det mig, att hela mitt inre utan någon förklarig orsak råkar i uppror, att förståndet underordnas känslan, att vilje- och tankekraft, omdömes- och arbetsförmåga äro totalt förbi.

Då rycker jag mig våldsamt lös ur världshvimlet och skyndar bort, långt bort från min dagliga omgivning för att ensam och förgäten drömma och — glömma.

Med eller mot min vilja drages då blicken upp mot det oändliga, der astronomens tub och religionsstiftarens fantasi skapat så herrliga världar.

De blytunga molnmassorna jaga hvarandra med svindlande fart. — En känsla af vanmagt och hopplöshet trycker mig till marken. — Hvad har jag väl mera att vänta af lifvet? — Allt är slut! — — —

Plötsligen remnar förlåten. — En bländande solstråle söndersliter den digra molnslöjan och tränger rakt in i mitt hjerta, upptinande dess stelnade känslor och väckande dess domnade hopp. — Friskt mod bara! — skallar naturens mäktiga stämman i mitt inre. — Ingen feghet! Huru obetydlig du än är, har du dock **något** lefnadsmål. — Och så ilar jag till nya strider och nya missräkningar.

Resultatet af dessa, om man så vill, fantastiska drömbilder framlägger jag nu i — **“Solglimtar och Molntappar”**. — Det är kanske oförlåtligt djerft att publicera ett arbete, som tvifvelsutän står sig slätt gentemot den konstmessiga kritikens mördande gissel, men jag vågar dock hoppas, att boken skall falla i åtminstone **en** välvillig hand, granskas af **något** öfverseende öga, som söker att uppleta ett eller annat guld-korn bland det hopade slagget.

Och med denna måhända alltför sanguiniska förhoppning har jag den äran att rekommendera mig.

Stockholm i December 1886.

Författaren.

Mitt kapital.

Min hela rikedom är min sång
Och fantasi'n min skatt;
Ty den har ryckt mig mången gång
Utur förtviflans natt.
I sorg och qual, i storm och nöd
Den stålsatt energin; —
Jag räddats ifrån andlig död —
Tack vare fantasin!

Den skänker ro, den väcker hopp,
Den trotsar tid och plats;
Mitt vindsrum fyra trappor opp
Blir skönt som ett palats.
Och drufvans rena, ädla saft
Ur — vattenkaraffin'
Mig skänker lefnadslust och kraft —
Tack vare fantasin!

Jag stundom det förflutna ser
I bilder för mig stå;
Min barndomstid emot mig ler,
Så lycklig är jag då.

I fadershemmet än jag bor,
 En yster cherubin,
 Ömt vårdad af en älskad mor —
 Tack vare fantasin!

Men känner jag mig då ibland
 Så lefnadstrött, så matt,
 Strax målar hoppets konstnärshand
 Mitt lif så ljust och gladt.
 En lycklig framtid ler mot mig
 Med klar, förförisk min,
 Och glädjen blomsterströr min stig —
 Tack vare fantasin!

Uti en tillbedd flickas famn
 Den förde mig helt nyss;
 Jag hviskade det kära namn
 Och fick till svar — en kyss.
 Jag henne till mitt hjerta slöt;
 Drack rosenläppars vin,
 Och himlens rena sällhet njöt —
 Tack vare fantasin!

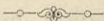
Hvad rör mig verdens politik
 Med allt dess hat och kif?
 Ej någon lumpen konstkritik
 Får nå mitt sängarlif —
 Vid sångmöns röst så ren, så varm
 Fly sorgerna för hin,
 Och jag är rik, om än så arm —
 Tack vare fantasin!

Men sköflas då det hopp, jag när,
 De luftslott, som jag byggt;
 "Sic transit gloria mundi!" är
 Mitt valspråk fritt och tryggt.

Då kan med lugn jag emotse
Min lyckoslottsruin
Och in i bleka döden le —
Tack vare fantasin!

Sist när mitt timglas runnit ut
I evighetens haf,
Jag hälsar glad ett lyckligt slut
På allt, hvad lifvet gaf . . .
Hur skönt att vinna tryggad hamn,
Att lugnt få slumra in
I dödens kalla, tysta famn!
— Tack vare fantasin!

Haf tack, du verldars herrskare,
Som nedlagt i min barm
En fantasi, så skiftande,
Så färgrik och så varm!
Ej mot en konungs envåldsmakt
Jag byter lyckan min, —
Ty ack! Hvad är all glans, all prakt
Förutan fantasin?

I Juletid.

Julen är barnens högtid, pappornas förskräckelse och — magens värsta fiende. Det är egendomligt, att en helg, hvars ursprung är den skäraste poesi, blifvit neddragen till den krassaste prosa.

“Det är inte Jul mera än en gång om året“ — säges det. Men så förstår man också då grundligt konsten att lefva öfver tillgångarne. Om det kommer surt efter, betyder minus. Hufvudsaken är att “i Juletid“ kunna konsumera mera mat och dryck, än man tål.

Det vill säga, att detta är sakens ljusa sida, för så vidt det skall anses för en merit att skaffa sig mag-syra m. fl. krämpor. — —

Men det finnes en annan sida — hu, så mörk!

Hand i hand med öfverflödet går nöden. Deruppe i den grannt upplysta, luxiöst inredda våningen sitter herr grosshandlaren framför det af läckerheter dignande bordet.

Han *vill* äta, men *kan* inte — af öfvermåttnad.

— — —
Dernere i den mörka gränden smyger en trashank utåt husräderna. Han kastar en blick upp till de upplysta fönsterna i palatset och en vild förbannelse — förbrytarens hemska julbön — halkar öfver hans läppar.

Han *vill* äta — men har ingen mat. — — —

Det är julotta. Det rikt eklärerade templet är till trängsel fylldt af åskådare. Man vill höra den så populär vordne predikanten. — Nu bestiger han predikstolen. — Allas blickar hänga vid detta vackra johannis-hufvud, der hvarje drag talar om lugn, sinnesfrid — och välmåga. Nu klingar hans klara, sonora stämman genom dömen. Han talar fridens och försoningens ord, så att åhörarnes ögon simma i tårar. —

Men derute på kyrkogården står en i lumpor höljd pojke, huttrande af köld. Han kastar så begärliga blickar mot kyrkans dörr. Han ville gerna ditin, för att värma sina frusna lemmar, men han vågar ej. Ordet *försoning* finnes ej till för honom. Last och nöd voro hans faddrar; tvifvelsutän skola de följa honom i grafven. — — —

Betrakta den der herrn med sin ädla gestalt och värdiga hållning! Kan du upptäcka en enda lista för välgörande ändamål, der ej hans namn fungerat bland de främsta? Hvarje jul bespisar han ett antal fattiga skolbarn. Han har ett så ädelt hjerta! Han skulle inte en gång vilja trampa på en mask. — —

Inom fångelsens murar tillbringar barnamörderskan sin Jul och avvaktar sin dom. I ett ögonblick af svaghet hängaf hon sig åt honom, den der "ädle" mannen. I en stund af förtviflan tillintetgjorde hon beviset på sin vanära. Det der var brottsligt, *så* brottsligt, att till och med förföraren skakades af en frossbrytning. Men han lugnade sitt ömtåliga samvete med, *att vertiden ingenting visste*. — — —

Men posito nu, att en högre magt skulle med årets utgång vilja affordra alla de der personerna bokslut! Bittert skulle fridens engel sörja och högt af grundens furste jubla öfver deras konstiga konton.

Men den *högre* magten ger sig oftast så fördömdt god tid, och derföre kunna lögn, skenhelighet och fromleri alltjemt ostraffadt triumfera öfver sanning och rätt.

Och att ringa i samvetets stormklocka båtar föga, så länge sjelfförgudningen tutar sina fraser i vederbörandes öron.

Men en gång, du sjelfbelätne matador, är det slut på maskeraden! Och får man plocka utaf dig det kära "jagets" granna kostym, så kommer du helt visst att se så lagom snygg ut.

Det vore kanske inte ur vägen att reflektera en smula öfver den saken.

Fria ordet.

Haf ordet fritt — Den lag, som skrifvits
 Af *hedern* och af *sanningen*,
 Är bästa lag, som ännu gifvits;
 Hvad än må ske, svik aldrig den!
 Att ställa ljuset under bordet
 Är fegt och anstår ingen man.
 Nej, höj ditt hufvud! *Fria ordet*
 Till sist dock längst dig föra kan.

Haf ordet fritt! — Låt dig ej skrämmas
 Af skrän om uppenbar skandal!
 Låt ej din tankes riktning hämmas
 Af fiendernas hätska tal!
Sjung ut din mening, ty att hviska
 Den fram, dig föga båta kan.
 Nej, svinga modigt ordets piska,
 Så träffar snärten nog sin man.

Haf ordet fritt! — om vägen villas
 För dig, förlåtligt är, om blott
 Ej hjertats krafter blindt förspillas,
 Om uppsåtet är rent och godt.
 Då kan du åt den hätska hopen
 Af fiender föraktfullt le,
 Och trotsa vilda »korsfäst»-ropen,
 Som ljuda kring dig hotande.

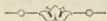
Haf ordet fritt! — De djupa lager,
 Som dväljas i förtryckets dy,
 Behöfva dager, mera dager,
 Om någon morgon sist skall gry.
 För högt och modigt deras talan! —
 Att tiga, är ett brodermord. —
 För ljusets kämpe en hugsvalan
 Blir ärlig tankes fria ord.

Haf ordet fritt! — om ock i striden
 Du göra får det bittra rön,
 Att sjelf du aldrig finner friden,
 Att otack blifver verdens lön.
 Förtröttas ej! bär högt din panna
 I pröfningens och qualens stund!
 Du får ej vika, får ej stanna;
 Sök att förvalta rätt ditt pund!

Haf ordet fritt! — Du eger vänner,
 Som följa dig på sträfsam stig,
 Som känna djupt, hvad sjelf du känner,
 Och aldrig skola svika dig.
 När dagens trägna mödor sluta,
 Du får, af stridens hetta varm,
 Ditt trötta hufvud sakta luta
 Emot en älskad, trofast barm.

Haf ordet fritt! — Dess skarpa klinga
 Skär djupt i tidens ruttna böld.
 Om *hatet* söker dig betvinga,
 Är *sanningen* din bästa sköld.
Kryp inte fram! gå rakt på saken
 Med blicken öppen, tanken klar!
 Håll dig i striden städse vaken
 Och alltid redo till försvar!

*Haf ordet fritt! — Till sist när anden,
Af kroppens fjättrar mer ej tryckt,
Lössliter sig från jordebanden
Och lyfter vingarna till flygt;
Då, om du fast och redligt sträfvat,
Med samvetslugn du slumra kan
I grafvens ro, liksom du lefvat,
Som ljusets kämpe, ordets man.*

En Nyårsgåfva.

1 jan. 1886.

Med det gamla årets utgång uppgjorde han sitt bokslut och det var minsann inte för snyggt.

En glädjelös barndom! det var första kontot. När han låg i vaggan blef fadren en af dessa religiösa fanatiker, som i sitt vanvett göra lifvet surt för sig och de sina.

Närmaste resultatet blef, att den lille inom ett år var moderlös. Och så uppfostrades han i denna osunda religiositet, som alstrat så många dårhushjon.

Han bad om frisk luft, och blef nekad. Då stal han den, och blef agad. Detta gjorde honom till lögnare. Då han blef upptäckt, straffades han, men teg, emedan agan var förtjent. Men en dag — han var då tolf år — fick han "i Jesu namn" aga för ett fel, som han aldrig begått. Fadren skulle "piska lögnen ur honom". Medlen: en qvastpåk och ett vedträd — Resultatet: sängliggande i 14 dagar. — Då lemnade han för alltid föräldrahemmet.

En förfelad ungdom! — andra kontot. Tack vare de smulor, som föllo från den rike mannens bord, lyckades han att tillegna sig en del af de kunskaper, hvarefter han så ifrigt törstade. Men lyckan att få

andas fritt, att få röra sig obehindradt, att få tala sanning, utan att bli agad — den lyckan kunde han ej bära, den öfverväldigade honom. Medvetandet om den egna, inneboende kraften blef för stark — och så bröt han en dag i ungdomligt trots med hela sin omgifning.

En haltande existens! — tredje kontot. Han hade kommit till hufvudstaden samt under många och bittra år fått genomgå ekluten. Äpplena hade varit sura att bita i, men han hade tuggat ändå — i brist på bättre. Dårskaper begick han många — ack! han hade ju aldrig, annat än genom egen erfarenhet, fått lära skilnaden emellan rätt och orätt. — Men så fick han också dyrt sota för det. Skralt var det för honom esomoftast, men han sökte alltid att hålla sig uppe. —

Nej, det var ett för tråkigt bokslut! Han kastade det förflutna bakom sig i glömskans djup och drog en vaxel på framtiden.

Nyårsdagen var inne. I sällskap med några vänner satt han i ett gladt lag. Då kom ett bref. — Han bröt det och läste:

Död, dom och afgrundsqual vänta dig, du arma barn. Om ej snarlig bättring sker, du i afgrund stupar ner.

Varningsord från *En sörjande fader.*

Han slungade biljetten ifrån sig och utstötte ett bittert hänskratt. Vännerna, som fingo del af brefvet, gjorde sig lustiga på den tokige gubbens bekostnad. Det gladdede dem, att vännen tog saken så lugnt.

Men när han blef ensam, tedde sig det hela annorlunda. — Detta var sålunda den nyårshelsning, ödet

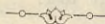
beskärt honom. Egde väl en far rätt att utslunga ett dylikt anathema öfver sitt barn? Och hade väl denne son något annat att tacka sin far för, än lifvet? denna lumpna gåfva, som han för länge sedan skulle ha återbördad, om ej pligten att lefva hejdat den tjenstvilliga handen. Och nu, när han trodde sig för alltid qvitt det förflutna, uppdyka med ens alla gamla minnen, några glada, de flesta bittra. Det svindlar för ögonen! Luft! Luft!

Han griper sin hatt och störtar ut. Rastlöst ilar han gata upp och gata ned. "Skall då aldrig någon morgon randas?" spørja hans ängsligt spanande blickar.

Personer, som möta den orolige vandraren, blicka förvånade på honom och mena, att han ej är riktigt klok.

Ja, måhända ha de rätt. — — —

Men kom inte och påstå, att blodet är tjockare än vattnet!

Jag vill bli rik!

Jag vill bli rik — som Krösos en gång vår,
 Jag vill ur Peru's djupa grufvor ösa;
 Vill mig med skatter röra alla dar,
 Och millioner hvar minut förslösa.
 Ty guldets för dock i vår krassa tid
 Till ständig seger uti lifvets strid;
 Hur djupt en menniska än synes fallen,
 Hon reses af — den gyllene metallen.

Jag vill bli rik — en barnslig villa blott
 Är fabeln om "en koja och ett hjerta",
 Ty herrskar jag uti ett ståtligt slott,
 Jag köper kärleks fröjd och kärleks smärta.
 Vid guldets klang ej någon qvinnodygd,
 Om ock på religionens grundval bygd,
 Kan emotstå, ty skruplerna försvinna,
 Med pengar köpes hvarje jordisk qvinna.

Jag vill bli rik — om också blott för att
 Få bli en kejsares, en konungs like,
 Ty lätt jag med en outtömlig skatt
 Förutan svärdsslag vinna kan ett rike.
 Jag herrskar oinskränkt som suverän,
 När kassakistan, fylld, är min domän;
 Jag eger den solidaste bland troner,
 Och räknar undersåter — millioner.

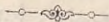
Jag vill bli rik — ty lättare jag ej
 Kan bli besjungen utaf stora skalder.
 I kraft af guldets är jag vis som Frey
 Och stark som Auka-Tor och skön som Balder.
 Ej någon egenskap på mensklig lott
 Kan falla, den jag ej som rik har fått.
 Helt visst jag finge köpa, om jag ville,
 Utaf Akademien ett pris — som snille.

Jag vill bli rik — att kunna söka opp
 Den uti tysthet gryende förmågan,
 Att skänka honom mod och kraft och hopp,
 Att underblåsa klara snilleågan.
 Då, när ej nöden tynger anden ner,
 När man ej honom öfver axeln ser,
 Då skall han stränga inspirerad lyra
 Och qvåda härlig sång i skaldeyra.

Jag vill bli rik — att rädda brottets son
 Från straffets följder: vanära och nesa;
 Att rycka honom bort den plats ifrån,
 Der i hvarst öga han sin skam kan läsa.
 En lycklig skapare jag ville bli
 Utaf en lugn och idog koloni,
 Dit ingen farisé fick vägen finna
 Att nästan om försonadt fel påminna.

Jag vill bli rik — att sprida ljus och tröst
 I fattigdomens mörka, låga koja;
 Att jaga sorgen bort med hoppets röst,
 Att slita armodets och nödens boja;
 Ty tacksamhetens tår så klar och ren,
 Den är ändå en dyrbar ädelsten
 Bland perlorna i rikedomens krona;
 Hvad guldets brutit, guldets kan försona.

Jag vill bli rik — en gång när grafvens port
 Slås upp och jag min sista färd skall vandra,
 Då blir jag rosad såsom något stort
 Och granna liktal flöda om hvarandra.
 Hur än min lefnad varit, föga gör,
 Blott presten får en hederlig dusör;
 Om sterbhuset förgyller herdestafven,
 Man myllar mig som — *helgon* ner i grafven.

Till henne.

Såg du en vandrare i öde öken
 Allt mera ifrån klara källan dra's?
 Såg honom famla i ett flygsandstöcken,
 Ett rof för stormens gny och Samums ras?
 Såg honom kämpa fruktlöst vid försöken
 Att hinna någon grönskande oas,
 Tills slutligen i nattens mörka stunder
 Han trött af kampen magtlös dukar under?

Så var mitt lif! — hvad stort och godt jag velat —
 En krossad illussion — snart låg i grus.
 I ungdomsöfverdåd jag ofta felat,
 Bedårad af passionens vilda rus.
 Och ingen menska mina sorger delat;
 Mörk fann jag stigen, förr så klar och ljus.
 Hvad än jag kände, stod jag alltid ensam,
 Med ingen egde jag en fröjd gemensam.

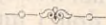
Då såg jag *henne* — och liksom när våren
 Försmälter drifvans is med solens glöd,
 Och Flora kommer dansande i spåren
 Med ljus och blommor efter natt och död,
 Och daggens droppe — gudaborna tåren —
 Syns dallra uti blomkalk, rosenröd —
 Så började ett nyfödt hopp uppspira
 Och hjertat med små kärleksrosor sira.

Min ljufva blomma, du, min väna lilja,
 Mitt lif, min salighet, mitt hopp, min tröst!
 Väl söker menskors afundsamma vilja
 I våra hjertan tysta känslans röst,
 Men ingenting i lifvet skall oss skilja,
 Skall kunna rycka dig ifrån mitt bröst.
 Nej, *min* du är, så länge jord sig ringar
 Kring dagens stjerna uppå ætherns vingar.

Följ mig, min älskling, och vi vilja bygga
 På enslig håll vårt lilla, lugna bo;
 Der lefva vi för hatets pilar trygga,
 Och skogens susning vaggar oss till ro;
 Förtal och afund skola fly så skygga,
 Förjagade af *kärlek, hopp* och *tro*:
 Mer klar är himlen der i blåa färgen,
 Mer ren är luften i vår "vrå bland bergen."

Men skulle misstrons och förtviflans andar
 Äno söka sköfla hjertats frid,
 De onda makters lömska angrepp strandar
 Emot *din* dufvoblick, så ren, så blid.
 Af kyssars glöd en sömndryck *du* tillblandar,
 Som tystar ner passionens vilda strid.
 Jag hvilar i *din* famn, då stormen larmar,
 Så lugn, som barnet i sin moders armar.

Jag vill bli god! Den stund, som jag är när dig,
 Utslocknar hatets länge närda glöd, —
Jag vill bli stark! — För dig jag vore färdig
 Att kämpa mot en verld på lif och död. —
Jag vill bli stor! — Att vara rätt dig värdig.
 Och segra skall jag, om *du* är mitt stöd.
 Jag har dig vunnit, kan dig aldrig mista;
 Jag *vill* det ej! Förr må mitt hjerta brista.

Hvad förmulnadt är, skall ramla.

Herr bishopen sitter sorgsen uti sitt lilla "slott",
 Ej gläder honom kåpa eller kräckla
 Med vemod tänker han på de tider, som förgått,
 Då ingen vågat prestens handling häckla.
 Hvarför är tiden ej, som i flydda dar den var?
 Hvi är ej påfven mera som fordom ofelbar?
 Hvi brakar det så hårdt i murkna fogar?

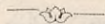
Så suckar han och tänker på hvad, som komma skall,
 Och genombäfvast af en "helig", rysning,
 Två odjur vilja bringa statskyrkan uppå fall;
 De bära namnen: *frihet* och *upplysning*.
 Med blixstens snabbhet sprida de sina läror kring,
 Och skingra seklers mörker utöfver jordens ring. —
 Då brakar det så hårdt i murkna fogar.

Der brusa vreda böljor allt uppå tidens elf,
 De storma opp mot kyrkan och mot staten.
 Arbetaren har lärt sig att tänka för sig sjelf,
 Och tror sig vara jemngod med prelaten.
 Han går ej mer i ledband, som förr han varit van;
 På dogmens gud han tror ej och fruktar inte fan. —
 Då brakar det så doft i murkna fogar.

Visst söka "mörksens ufvar" med buller och med bång
 Att lära folket vörda religionen.
 Men "massan" vet sin styrka och tål ej något tvång,
 Om ock det vinner understöd från tronen.
 Från folkets djupa leder man hör ett tordönsskri:
 "Som människor vi vilja behandlas, äfven vi!" —
 Då brakar det så starkt i murkna fogar.

Ja, inom sjelfva kyrkan det råder nu en schism,
 Som söker väg till ljus och frihet bana.
 Dess största drifkraft är religiös socialism,
 Som hotar att nedstörta mörkrets fana.
 Då bäfvar jesuiten, störd i sin ljufva ro,
 Då börjar enväldsherrskarn på *nemesis* att tro;
 Då brakar det så doft i murkna fogar.

Det stormar och det brusar med ett orkanlikt dån,
 Från Norr och Söder, som från Öster, Vester.
 Och snart tar afgrundsfursten igen sitt gamla lån,
 Af dussinherrskare och falska prester.
 Och frihetsfanan svajar på republikens borg,
 Och jemlikhet predikas på gator och på torg,
 Och frigjordt folk sjelf svingar herrskarspiran.

Konstnärns ideal.

1.

De voro barndomsvänner och lekkamrater.

Så långt tillbaka de kunde minnas, hade de bott i samma hus, ett litet numera raseradt träuckel vid Stora Bondegatan på Söder.

Vid fjorton års ålder var Robert en kraftig gosse, med mörka lockar och bruna ögon, hvarur redan snillets eld, parad med en okufflig energi, framlyste.

Lydia var en trettonårig, späd och guldlockig elfva af detta etheriska slag, vid hvars englalika skönhet sjelfva fräckheten förstummas och afunden tillbeder.

De gingo båda i Katharina folkskola och det blef alltid Roberts lyckliga lott att såväl i fysiskt som i intellektuelt hänseende understödja och beskydda sin afgudade lekkamrat.

Ynglingens ovanliga anlag för teckning väckte emellertid slutligen hans lärares uppmärksamhet och en vacker dag stannade ett lysande ekipage utanför Roberts torftiga hem.

En medelålders, ståtlig herre steg ur vagnen och frågade efter gossens föräldrar, ett fattigt handtverksfolk, som föga anade anledningen till detta förnäma besök.

Främlingen, som var ingen annan än den rike och frikostige mecenaten, Grefve W., underrättade de häpna föräldrane om, att han hört sonens ovanliga anlag vitsordas af kompetenta personer, hvarföre han beslutat att på ort och ställe göra sig underrättad om förhållandet samt, såvida sanningsenligheten af de uppgifter, han erhållit, bekräftades, draga försorg om gossens uppfostran.

Roberts ritböcker framlades nu och grefven tog dem med sin snabba kännareblick i skärskådande.

När han slutat, vände han sig till de oroligt väntande föräldrane.

“Jag är grefve W.,“ yttrade han lugnt. “Det är någonting att göra af Er son. Viljen I anförtra honom åt mig, så skall jag med Guds hjälp dana honom till en man, som i en ej allt för långt aflägsen framtid blir sina föräldrars stöd och stolthet!”

Föräldrane blickade tvekande på hvarann; förslaget kom så oväntadt; modershjertat upprördes vid tanken på skiljsmessen från ende sonen.

Roberts ögon deremot tindrade af lycka och hänryckning; skimrande rosendrömmar hägrade redan för barnets viktutsväfvande fantasi.

“Betänken Er noga, innan I lemnen ett afgörande svar,“ fortfor grefven. “Kommen ihåg, att det ej blott är fråga om Ert och gossens personliga intresse! Fosterlandet kan en dag tillgodogöra sig ynglingens talanger och ett helt folk hembära Er sin tacksamhet. Jag ger Er fjorton dagars betänketid. Blir Ert svar jakande, tager jag gossen med mig till Paris, dit jag inom en månad afreser.”

Ett genomträngande skri ljöd genom rummet.

Det var Lydia, som bevittnat samtalet, och nu ångestfullt slingrade sina armar omkring Roberts hals.

“Nej, nej! Ni får inte taga honom ifrån mig!” skrek hon vildt. “Hör Ni? Ni får inte!”

“Hvem är flickan?” sporde grefven, frapperad af barnets ovanliga skönhet.

“Dottern till en fattig tvätterska, bosatt här i huset,” upplyste Roberts far. “Flickan har en vacker sångröst och alla påstå, att hon borde komma till teatern.”

Grefvens anlete mulnade.

“Dumheter! idel galenskaper!” brummade han. “Endast ett fåtal öfverlägsna förmågor lyckas att på denna slippriga bana skapa sig en tryggad framtid utan uppoffring af heder och samvetsfrid. Större delen af dessa olyckliga dagssländor, dem en gynnsam natur ämnat till någonting högre och ädlare, gå för alltid förlorade för den bättre delen af samhället. — Sänd flickans mor det rådet från en gammal, erfaren man, att hon uppfostrar sin dotter till en ädel och nyttig qvinna, i stället för att låta det oförderfvade barnahjertat förgiftas af fåfängans falska bladguld. — Och nu farväl!” fortfor grefven, fattande sin hatt. “Om fjorton dagar härefter inhemtar jag Ert beslut, och om, som jag förmodar, svaret blir jakande, åtager jag mig att bekosta ynglingens utrustning.”

Han nickade vänligt och skyndade ut; i nästa ögonblick var det ståtliga ekipaget försvunnet.

Roberts föräldrar togo sitt parti. Den framtid som väntade sonen, var allt för lofvande, för att de i sina tarfliga omständigheter borde mottsätta sig för-

slaget. För öfrigt var grefve W:s namn en säker borgen för dess förverkligande.

En månad senare stod Robert resklädd och färdig att för första gången flyga ut ur fäderneboet.

Med fulla styrkan af sin djerfva inbillningskraft hade han hela tiden fröjdats sig åt de okända nöjen och njutningar, som väntade honom derborta i fjerran.

Men nu i afskedets stund svek honom modet; barnasinnets tog ut sin rätt och högt gråtande omfamnande han gång på gång de sörjande föräldrarna.

Lydia var tröstlös; gång efter annan ropade hon, att hon ville följa med "Bob." — Ej ens modrens magtspråk förmådde stäfja barnets häftiga utbrott.

"Var! lugn, Lydia!" tröstade Robert med ett hjertmodigt försök att se manhaftig ut. "Jag skall om några år återkomma som en berömd målare, och då söker jag upp min barndomsvän. Vi skola komma öfverens om att skriva ofta, — hvarenda vecka."

"Lydia dör, när du har rest," snyftade flickan. "Lydia kan då inte skriva mera."

Nu var det slut med manhaftigheten och de båda barnen blandade ymnigt sina tårar med hvarandra.

Efter upprepade påminnelser af grefve W:s betjent åtskildes de båda barndomsvännerna och Robert steg upp i ekipaget, som i nästa ögonblick rullade derifrån. — — — — —

Under de tre följande åren brefvexlade Robert och Lydia så ofta, som omständigheterna tilläto.

Den nu tjuguarige ynglingen hade under de förflutna studieåren gjort ovanliga framsteg och de största förhoppningar voro fästade vid honom.

Då inträffade, att Lydias bref antogo en egen domlig, för Robert gåtfull karaktär, på samma gång de blefvo allt sällsyntare.

I ett längre bref till henne påpekade ynglingen dessa omständigheter, med den påföljd, att svar helt och hållet uteblef.

Anande det värsta tillskref han en till Sverige återvänd studiekamrat och bad honom göra sig underrettad om förhållandet.

Svar inlöpte per omgående och var allt annat än lugnande.

— — — “Hvad beträffar din förfrågan, angående Lydia B . . .” skref vännen, “så har jag just inga hugnande underrättelser att meddela. Lydia har råkat i händerna på en konsul F . . ., som satt henne i en pension, under föregifvande att vilja utbilda henne för teatern. I vanliga fall vore derom ingenting annat än godt att säga, men med kännedom om att konsul F . . . är en hjertlös och lättsinnig sybarit, kan man med skäl frukta det värsta. Följ därför ett råd af en vän, som visserligen helt och hållet saknar ditt storslagna, skapande snille, men deremot är oändligt mera praktisk! Låt barndomsvännen fortfarande vara dina drömmars ideal, föremålet för din eldiga, skapande fantasi, men vänta aldrig, att mannen skall återfinna samma bild, som ynglingen lemnade. — — —”

Detta var den första, verkligt smärtsamma stund, Robert genomlevvat. Han hade under sitt vistande i verldsstaden inhemtat tillräckligt af lifvet, för att kunna mellan raderna i vännens bref läsa, hvartåt denne syftade.

Sedan den första, häftiga smärtan var öfverstånden,

beslöt han emellertid, klokt nog, att följa vännens råd, och han började arbeta med en ifver och rastlöshet, som delvis allvarsamt oroade hans vänner och gynnare.

Resultatet blef öfver förväntan: vid 21 års ålder hade Robert å Parisersalongen utställt en större tafla, "Barnets dröm," som odeladt vann första priset.

Det sofvande barnet egde Lydias ljufva anletsdrag och elflika gestalt; mannen bibehöll i troget minne ynglingens ideal.

2.

"Nå, hur trivdes du i björnlandet, gamla gosse, efter sju års vistande i drufvornas och gaminernas förlofvade land?"

"Charmant! jag känner mig som barn på nytt! Den sjukliga fantasi, det dystra svärmod, som under de två sednaste åren plågat mig, äro bortjagade som genom ett trollslag. Ja, "borta är bra, men hemma är bäst."

"Apropos! har du sålt din "Barnets dröm" ännu?"

"Nej! jag har visserligen erhållit förmånliga anbud, men afslagit dem, emedan jag ämnar förära taflan åt min ädle välgörare, Grefve W. Det är det minsta, han kan begära, då jag har honom att tacka för allt."

En fuktig glans i den unge mannens nötbruna ögon sade mer än ord, att hvad han yttrat, kom direkt ur hjertat.

“Har du lust, att göra en tripp ut till Varietèn i afton?” sporde den andre efter en stunds tystnad.

“I afton! hm! ja, hvarför inte? förutsatt dock, att der finnes någonting sevärdt.”

“Jo, du är så säker, min bror. Utom alla andra mer eller mindre intressanta konstnärer uppträder äfven en miss Fylgia, som redan hunnit förvrida hjernan på fem sjettedelar af Stockholms manliga individer. Jag vågar svära på, att Paris ej har maken att uppvisa.”

Robert smålog.

“Du tviflar!” återtog vännen. “Får se, om du ej blir af motsatt tanke.”

“Godt! i afton således.”

“Kl. 6 på La Croix!”

“På slaget! au revoir!”

“Morgens, hedersbror!”

De båda vännerna vexlade ett kraftigt handslag, hvarpå de med snabba steg aflägsnade sig åt hvar sitt håll. —

Kl. 8 samma afton inträdde ett sällskap herrar i den lilla, vackra Varieté-salongen å Djurgården.

De nykomne voro målaren Robert L. . . , notarien Arvid S . . . samt en ung skulptör och en författare.

De slogo sig ned kring ett bord i fonden och requirerade punsch.

Den talrika publikens sinnesstämning var ännu ej synnerligen animerad; tydligen väntades någon ännu ej framträd “artist” och detta förtog värdet af de öfrigas prestationer.

Plötsligen susade genom salongen ett sorl af beundran, åtföljd af en dundrande applåd.

“Skön! hänförande! underbar! förtjusande!” ljöd det från alla sidor.

“Ser du, Robert! der är miss Fylgia!” hviskade Arvid. “Se och beundra, otrogne dödlige!”

Ett öfverlägset leende lekte på Roberts läppar, då han kastade en likgiltig blick mot scenen.

Men i samma nu spratt han till och blef blek som döden.

Hans öga hade uppfångat en högvext, smärt gestalt, iklädd chansonett-sångerskornas traditionela dräkt.

Ett svall af guldgula lockar omgaf hennes beundransvärdt sköna hufvud, en liflig eld brann i de stora, mörkblåa ögonen och hela den smidiga gestalten svälde af glädje och lefnadslust.

“Hon! hon!” stönade Robert och hans hand sönderkramade omedvetet ett punschglas, så att den simmiga drycken, blandad med blodet från hans sargade fingrar, öfversköljde bordet.

“Hvad tusan går åt dig, Robert? Är du sjuk?” utbrusto de bestörta vännerna om hvarandra.

“Ser du spöken eller har du blifvit förhexad af den der trollpackan derborta?” fortsatte Arvid, då i samma ögonblick miss Fylgias stämma ljöd klar och klockren genom salongen.

“Det är . . . ingenting!” stammade Robert. “Lite frisk luft skall snart återställa mig.”

Han lindade näsduken omkring sin sårade hand och lemnade hastigt sitt förvånade sällskap.

Men efter honom klingade liksom utmanande och gäckande de glada tonerna:

Geh' mit nach Lindenau!

“Huru är det med dig, min bror?” sporde Arvid bekymrad, då Robert en timma sednare intog sin plats i laget.

“Har ingen fara. Det var något för varmt här i salongen. Friska luften i förening med en god promenad har fullkomligt återställt mig,” svarade den unge mannen med tvungen munterhet, i det han undvek vännens forskande blick.

“Nå, godt! jag har en angenäm nyhet att meddela dig. Vi hafva nemligen af ett par vänner, officerare vid Svea gardet, blifvit inviterade att supera på Hasselbacken tillsammans med vår charmanta diva, miss Fylgia.”

En glödande rodnad öfvergöt Roberts mörka kind.

“Aha! vår blaserade parisare är fast!” gäckades skulptören. “En skål för den sköna hexans sednaste eröfring.”

“Och en skål för din nya taffla!” ifylde Arvid, då han märkte, att skämtet plågade vännen. “Har du ännu valt ämne?”

“Ja, jag tror nästan,” svarade Robert och en blyxt framlungade ur hans mörka öga.

“Och förs man fråga hvilket?”

“Du får ursäkta, min bror, att det tillsvidare blir min hemlighet.”

“Aha! något intressant ämne således?”

“Du sade det! — Skål!” — —

Efter föreställningens slut begåfvo sig våra vänner, till hvilka äfven de förutnämnda två officerarne sällat sig, upp till Hasselbacken, der de, enligt öfverenskommelse, skulle invänta miss Fylgia jemte tre af hennes kvinliga kamrater.

“Af hvad nation är miss Fylgia?” sporde Robert tankfull.

“Enligt egen uppgift är hon en Albions dotter,” upplyste Arvid, “men då hon talar Svenska språket lika flytande som sitt föregifna modersmål, så har jag och många med mig i henne gissat en landsmaninna, som af ett eller annat skäl antagit anonymitetens slöja.”

“Se der kommer vår diva!” utbrast en af office-rarne muntert, då miss Fylgia jemte tre andra damer närmade sig. “Var välkommen, du festens drottning! Er arm, min herrskarinna.”

Under skämt och skrattsalfvor skyndade det ystra sällskapet en trappa upp, der ytterplaggen aflades, hvarefter de inträdde i festväningen.

“Här, miss Fylgia,” yttrade Arvid, “får jag för Er presentera en god vän och framstående artist, herr Robert L.! — Men det ser nästan, som om presentationen vore öfverflödig,” tillade han, då han märkte, att miss Fylgia bleknade och krampaktigt omfattade en stolkarm, under det att Robert, stel och orörlig stod framför henne.

“Ja, du har rätt! . . .” började Robert, men hejdades af miss Fylgia, som återvunnit sin sjeltbeherrskning och nu med ett förtjusande leende vände sig till det förvånade sällskapet.

“Herr Robert L. och jag äro verkligen gamla bekanta,” yttrade hon och en viss darrning förspordes i hennes stämma, “men som denna bekantskap aldrig kan betraktas annorlunda än som ett för evigt skrinlagdt minne, tillåter Ni väl, herr L., att vi i dag se hvarandra för första gången.”

Robert bugade sig tigande.

“Och nu, messieurs! till sexan!” fortfor hon med ett klingande skratt. “Er arm, herr S . . .”

Divans munterhet löste den förstämning, som det föregående uppträdet utbredt öfver sällskapet; höga skratt-salfvor och bravorop ljödo snart genom festsalarne.

Fylgia var denna afton munter ända till öfverdåd; hon drack kopiöst med champagne, och Robert, som i hemlighet observerade henne, märkte, att en hektisk rodnad uppsteg allt högre på hennes kinder.

Den ena champagnebuteljen, den ena sången, den ena qvickheten aflöste den andra och stämningen blef allt mera animerad. Det var ej längre en fest i vanlig bemärkelse — det var en bacchanal.

Sångerna blefvo allt mustigare, qvickheterna allt mera vågade, rörelserna allt friare och sällskapstonen närmade sig med stora steg det vidrigas gräns.

Robert stod med korslagda armar stödd mot en dörrpost och iakttog med den kritiske artistens nyktra blick den vilda, förvirrade scenen.

“Hvarför deltagar ni ej i den allmänna glädjen, herr L.?” ljöd plötsligen Fylgias gäckande stämma.

“Det är ett brott emot artighetens lagar, att i vår närvaro antaga en dylik dyster begrafningsmin?”

“Och dock är den helt naturlig. Jag firar nemligen i afton en begrafning.”

“Verkligen! törs man fråga efter likets namn?”

“*En krossad illussion, ett sköfladt barndomsminne!*”

Roberts stämma ljöd kall och skarp som en dolkklinga.

Ett bittert hänleende förvred Fylgias välbildade mun.

“Ba! det är ju ren dårskap! En af Edra skalder sjunger ju: “Mister du en, står dig tusende åter!” Se på mina kamrater! De äro ju rätt täcka. Jag slår vad om, att ingen utaf dem skall vägra Er, hvilken gunst Ni än skulle begära.”

Robert vände sig med vämjelse ifrån hetären, fattade tigande sin hatt och aflägsnade sig hastigt.

Fylgia blickade länge efter honom och ett drag af ousäglich smärta öfverfor hennes vackra ansigte.

“Bäst att så skedde,” mumlade hon, hårdt tryckande handen mot hjertat. “Jag är honom ej värdig och för att kunna glömma, måste han tro mig långt sämre, än jag är. Tärningen är kastad — det förflutna kan aldrig återkallas.”

I nästa ögonblick klingade hennes klara, rena sopran genom rummet; hon sjöng en bacchanalisk visa, som framkallade de vildaste bravorop.

I trenne timmars tid irrade Robert omkring på gatorna, innan han beträdde tröskeln till sin bostad.

Det första föremål, som mötte hans blickar, var hans prisbelönda tafla, “Barnets dröm!”

“Ha! skall jag då aldrig blifva qvitt detta trolösa minne!” utbrast han vildt. “Bort ur min åsyn du falska sirén! Må din bild förblekna lika blixtnabbt, som jag krossar denna duk!”

Han slungade taflan på golvet och satte med en beslutsam åtbörd foten på densamma.

“Aktar Robert L . . . så ringa sitt anseende som konstnär, sin heder som människa,” ljöd plötsligen en manlig, välljudande stämma, som kom, den unge mannen att blixtnabbt vända sig om.

Framför honom stod en medelålders högvext man, med ett ädelt och vördnadsbjudande utseende.

“Grefve W. Min välgörare!” stammade Robert, rodnande af blygsel.

“Ja Robert, och du kan äfven tillägga: din bästa vän, som försynen i rätta ögonblicket förde i din väg,” svarade grefven. “Jag kom med aftontåget till Stockholm och mitt första besök gälde dig. Jag ville lyckönska dig till din första stora seger, samt vägleda dig till nya triumfer. I två timmars tid har jag stått framför din tafla och noga studerat hvarje penseldrag å densamma. Jag trodde mig i den kunna läsa din karaktär och gladde mig åt, att du blifvit *en man*, på hvilken ditt fosterland med rätta stälde stora förhoppningar. I dess ställe finner jag till min smärta en vettlös pojke, som i harmen öfver att hafva förlorat en angenäm leksak, i ett ögonblick vill beröfva sina vänner alla deras närda förhoppningar och sig sjelf frukterna af fleråriga trägna studier.”

Robert höjde stolt sitt hufvud och en matt rodnad färgade hans bleka ansigte.

“Min ädle välgörare, min andre far,” började han med af rörelse darrande stämma. “När det sällhetens och fridens tempel, man sedan sina tidigaste barnomsår upprest i sitt hjerta, störtar i spillror som ett korthus, när ynglingens heligaste och skäraste minnen skoningslöst trampas i stoftet af den, hvars första pligt det varit att värna och underhålla densamma, då tager smärtan för ett ögonblick ut sin rätt. Jag har i dubbel måtto handlat orätt, då taflan ej längre var min, alldenstund jag ämnade hembjuda den åt Er, herr grefve, som en ringa tacksamhetsgerd för allt,

hvad ni gjort för mig och de mina. Vågar jag hoppas, att min välgörare förlåter mitt fel och emottager gåfvan?"

"Jag tackar dig, Robert," svarade grefven med djup rörelse. "Glöm aldrig, att för att blifva en stor man, måste man i första rummet förstå konsten att beherrska sina egna passioner. Och nu, kom till mitt hjerta, min son! jag är stolt öfver dig!"

Och de båda männen störtade i hvarandras armar samt omfamnade hvarandra länge och innerligt.

Till nästa säsong utställde Robert en ny, större tafla benämnd "Glädjeflickan," som väckte ett ofantligt uppteende.

Ibland Idealisterna herrskade en gränslös förvirring; en af deras talangfullaste kämpar hade ju öppet öfvergått till Realismens läger.

Taflan kalfatrades och bedömdes, häcklades och berömdes, men alla voro ense om, att den, hvad sjelfva utförandet beträffade, tydligt förrådde mästarehanden.

Tvänne egenheter diskuteras allmänt; först och främst var hufvudfiguren ett mästerligt tecknad porträtt af den sedan förra året kända varietè-divan, miss Fylgia; vidare förefanns emellan samma figur och barnet i konstnärens första tafla på samma gång en slående likhet i anletsdragen och en himmelsvid skilnad i uttrycket; det var engeln före och efter syndafallet. Slutligen upptäckte man äfven en stor likhet emellan den på taflan tecknade, grånade sybariten, som vårdslöst svängande en späckad börs, med giriga ögon slukade flickans behag, samt en viss konsul F . . . , känd

och välkänd inom hetärernas och bacchanernas krets såsom varande en lika rik som cynisk vällusting.

3.

Trenne år voro ånyo förgångna och Robert hade tillbragt denna tid under oafbrutna resor och rastlösa studier.

Han var nu återkommen till fäderneslandet och omgafs genast af en krets gamla vänner och ifriga beundrare, hvilka skyndade att hembära sin hyllning åt den frejdade artisten.

En afton, då han temligen sent hemkom ifrån en animerad fest, fann han på sitt nattduksbord ett bref af följande innehåll:

“Om herr Robert L. vill skänka lugn och frid åt en döendes sista stunder, så tvekar han ej, att ju förr desto heldre, vid hvilken tid på dygnet som helst, besöka den otåligt väntande i dess bostad, Lilla Skinnarviksgatan N:o . . . Han skall då erfara ett och annat, som hitintills varit för honom en gåta.”

Roberts bostad var belägen vid Hamngatan, hvar dan det sålunda skulle blifva en temligen dryg promenad, synnerligast vid denna tid på dygnet.

Efter att hafva funderat på saken ett ögonblick, fattade den unge mannen sitt beslut.

Sedan han försett sig med en försvarlig knölpåk, tryckte han på hufvudet en bredskyggig filthatt, insvepte sig i en vid kappa och gaf sig, sålunda utrustad, i väg.

Efter en half timmas ihärdig vandring, stod han ändtligen vid målet.

Det var ett litet ruskigt träruckel, som likväl hos Robert väckte lifliga känslor, emedan det erinrade om hans barndomshem.

Den låga träporten gaf vika för hans tryckning och han stod nu i en mörk förstuga, der han efter åtskilligt sökande ändtligt påträffade en dörr.

Han knackade på och ett svagt: "stig in!" nådde hans öra.

Följande uppmaningen inträdde han i ett litet, tarfligt möbleradt rum, hvarifrån en pestartad stank mötte honom.

Sedan hans öga vid det matta skenet af den rykande gaslampan hunnit uppfatta de omgifvande föremålen, varseblef han en qvinnogestalt liggande utsträckt på en usel halmbädd.

"Jag visste, att Ni skulle komma i natt," hviskade en svag stämma, som likväl kom Robert att spritta till. "Man blir klarsynt på dödsbädden. Sitt ner herr L . . .!"

Robert fattade den lilla lampan och närmade sig hastigt sjukbädden.

Hvad fann han väl?

Ett rödbrusigt, uppsväldt ansigte, hvari ögonen knappast kunde urskiljas.

Och det fanns i detta ansigte ett visst något, som hos honom uppväckte stormande minnen.

"Lydia! Fylgia! du här och i detta tillstånd!" utbrast han häftigt upprörd.

"Ja, *Lydia* eller *Fylgia*," svarade den döende med ett svagt försök att le. "Men det är hvarken

det drömmande barnet eller den retande glädjeflickan. Det är lasten och nöden, som innan den utandas sin sista suck, känner ett ifrigt behof att ännu en gång blicka hedern i ögonen. Sätt dig här, Robert, så att jag ännu en gång kan få skåda dina anletsdrag. Så! nej! nej! icke så nära!" utbrast hon häftigt. "Min andedrägt förpestar luften. Man skyr mig som en spetälsk."

Robert genomisades af en rysning vid åsynen af detta vanställda anlete, som en gång varit så skönt. Huru kunde väl naturen så grymt hämnas på sig sjelf?

"Robert! vill du afhöra en döendes sista bigt?"
hviskade den sjuka efter en paus. "Jag har behof af förlåtelse och försoning."

"Tala, Lydia!" stammade den unge mannen med kväfd stämma. "Hvad jag kan göra för dig, skall blifva gjordt."

Den sjuka tackade honom med en blick.

"Du minns, att jag redan från barndomen var begåfvad med en god sångröst och ett vackert yttre," började hon med temligen tydlig röst. "Detta gaf såväl min mor som alla bekanta anledning att i barnsinnets ingjuta det fåfångans gift, som skulle blifva olycksbringande för hela mitt lif. Teaterlifvet med alla dess fröjder och triumfer, tusenfaldt förstörde i fantasiens spegel lekte för min inbillning.

Dina föräldrar voro de enda, som afrådde mig, och deras varningar fördröjde, men afvärjde ej olyckan.

O, att jag hade lyssnat till deras råd!

En dag gjorde jag bekantskap med en qvinna, som föreföll mig ega ett godt och aktningvärdt utseende.

Jag var ej tillräckligt erfaren och skarpsynt att kunna upptäcka den djefvul, som lurade bakom hennes fromma skenheliga blick.

Denna kvinna hette Hilma Galleradi och var ett villigt redskap i min blifvande bödels händer.

Hon smickrade min fåfänga, underbläste mina passioner och försäkrade mig, att hon kände en ädel och menniskovänlig person, som intresserade sig för gryende talanger och tvifvelsutän skulle bekosta min uppfostran för scenen.

Allt för villigt gingo såväl min mor som jag i den utlagda snaran.

En vacker dag fördes jag till konsul F... —

Redan från första ögonblicket kände jag afsmak och vedervilja för denne man, men hans lysande löften och väl afpassade smicker i förening med min tillfredsställda fåfänga förblindade mig.

Jag sattes sålunda i en pension, der mina sceniska anlag skulle vårdas och utvecklas.

Allt trängre sammanknötos maskorna i det nät, som drogs omkring mig, och detta innan jag anade någon fara utan blott fröjdade mig åt behaget af min nya ställning.

Läkarekonsten gick denna gång i lastens sold och uslingen nådde sitt mål.

O, hvad jag led, då jag vid mitt uppvaknande fann mig skändad, vanärad, för alltid förlorad för dig.

Ah, om du anade mina gränslösa qual, då jag upptäckte, att den skändliga skurken hade i mina ådror ingjutit detta förfärliga gift, denna helvetiska sjukdom, som under det sista året kommit alla att

sky mig som en pestsmittad och nu ändtligen slutar mitt glädjelösa förfelade lif.

För att döfva mina gnagande qual, kastade jag mig in i nöjenas brusande hvirfvel, för att nedtysta samvetets anklagande röst blef jag — chansonettsångerska och hetär.

Jag uppsökte min förförare och tvang honom att gifva mig en penningssumma, som satte mig i stånd att för ett par år lemna skådeplatsen för min vanära.

Jag affordrade honom dessutom ett löfte, att aldrig igenkänna mig, under hvilka förhållanden i lifvet vi än skulle mötas.

Uslingen gick in på allt — han fruktade mig.

Under de närmast följande åren uppträdde jag å flera Cafés chantants såväl i England som Tyskland, till dess slumpen i en varietéföreståndares skepnad återförde mig till Sverige.

Det var då, jag återsåg dig.

Jag kan ej beskrifva, hvad jag kände vid din åsyn. Ett stod dock klart för mig: jag såg att du led och dock kunde jag alldrig tillhöra dig. Jag beslöt derfore att döda din kärlek genom att väcka vämjelse och förakt för dess föremål. Du kan ej ana, hvad jag kände, då jag såg dig den der aftonen på Hasselbacken vända dig bort ifrån mig med afsky och äckel.

Men på samma gång fann jag mig stolt och nöjd med mitt handlingssätt.

Jag hade på bekostnad af din tillgifvenhet, räddat dig ifrån din farligaste fiende: mig sjelf.

Den förfärliga sjukdom, som undergräde min lifskraft, verkade emellertid med häpnadsväckande snabbhet.

En morgon fann jag mitt ansigte och hela min kropp öfversållade af rödbruna lefverfläckar.

Med min skönhet var det för alltid slut och på samma gång med min existens.

Sedan dess har jag fört tiggerskans kringirrande, förhatliga lif, utan att nöden förmått aftvinga mig en suck eller en klagan.

Men när sjukdomens gift brusade som eld i mina ådror och förorsakade mig en till vansinne gränsande smärta, då förbannade jag försynen, mig sjelf, min mor, min förförare, hela menskligheten, allt och alla — utom dig.

Minnet af min barndomsvän har varit den enda ljusglinten på ett mörkt, brottsligt och förfeladt lif.

Och nu Robert, har du hört min dystra lefnads-saga. Innan solen åter höjer sig i öster, står jag inför den Eviges domstol. Förlåt mig, Robert, all den smärta jag vållat dig! Kanske hade jag med mina olyckliga anlag beredt dig långt flera sorger som din maka . . . Ändamålet med mitt lif har dock ej varit helt och hållet förfeladt, då minnet af mig skapat ditt verldsrykte. — Ty äfven jag har sett och beundrat dina storartade verk,“ — fortsatte hon med ett svagt försök att småle, “och nu testamenterar jag dig min dödsbädd. — Jag anar, att den skall blifva glanspunkten i ditt konstnärsskap“, tillade hon med profetisk stämma. “En kort men innehållsrik lefnadsaga! — Nej, nej! kom mig ej när, Robert! — utbrast hon, då han sökte fatta hennes hand. “Bakom de der bruna fläckarne lurar en förfärlig död.“

I detta ögonblick öppnades dörren och doktor D—r inträdde.

Med en förvånad och missnöjd min betraktade han den unge artisen.

“Du här, Robert?” utbrast han kärft. “Det hade jag minst af allt väntat.”

“Ack, banna honom ej!” bad den döende bevekande. “Jag var i behof af att ännu en gång, den sista, få återse hans kära ansigte. Nu är det snart slut. Tack herr doktor, derföre att ni ej lemnat den af alla afskydda hetären utan vård. Det var ädelt och menniskovänligt handlat! Gud skall nog en gång belöna Er derför. Nu frikallar jag Er från besväret af flera besök! Farväl och tack!”

Hennes ögon slöto sig af magtlöshet.

En fuktig dimma skönjdes i de båda människors ögon, då deras blickar möttes.

“Inom kort har hon kämpat ut!” hviskade läkaren. “Det är lyckligast för henne.”

Robert tryckte tigande vännens hand.

Efter ett par minuters förlopp öppnade den döende åter ögonen och stirrade mot taket.

“Deruppe . . . Robert . . . finnas inga sorger . . . inga brott . . . ingen sjukdom . . . der blir jag åter . . . den fordna Lydia, din barndomsvän . . . din maka . . . Farväl . . . till dess! . . . För . . . soning!”

Ögonen slötos åter, bröstet höjdes af en djup suck och allt var slut.

Strida tårar, de första på många år, runno utför Roberts kinder.

Läkaren deremot, mera härdad vid dödens åsyn, uppdrog åt en grannqvinna att mot ersättning efterse liket; han skulle återkomma följande dag för att ombesörja begrafningen.

De båda männen aflägsnade sig derpå under djup tystnad ifrån detta dödens hemska hemvist.

Ett par dagar sednare följde de den olyckliga aflidne till hennes sista, trånga hvilorum.

Det väckte en viss förvåning, då man någon tid derefter på nya kyrkogården upptäckte ett enkelt men prydligt marmorkors, hvarå i förgyllda bokstäfver stod att läsa:

Härunder hvilar

miss Fylgia Newton.

Barndomsvännen reste vården.

Man hade ännu i friskt minne den förtrollande varietésångerskan.

Men när hade hon aflidit och hvem var denne mystiske barndomsvän, som tydligen höll minnet af den bedårande qvinnan heligt, alldenstund man ofta såg friska kransar på grafven?

Så småningom upphörde emellertid gissningarna, då nyfikenheten ej blef tillfredsstäld.

Man fick andra saker att tänka på och snart var minnet af den vackra miss Fylgia en saga blott.

I Parisersalongen trängdes en mängd nyfikna för att beundra artistens Robert L:s sednaste storartade tafla: "*En sköflad blomma.*" Man var allmänt ense om, att detta var det förnämsta arbete som utgått af denne konstnårs hand, samt att han med detsamma dokumenterat sig som en af världens yppersta artister.

Uttrycket i den med dödén kämpande qvinnans pussiga, uppsvällda anlete var tecknadt med en förfä-

rande naturtrohet och dock upptäckte man åter med förvåning denna oförklarliga likhet emellan hufvudfigurernas ansigte i hans tre stora taflor, liksom man äfven i den behornade demon, konstnären placerat vid sänggafveln, för att störa den döendes sista stunder, trodde sig igenkänna konsul F:s drag.

Roberts rykte som konstnär var nu stadgådt, men hans kraft syntes plötsligen bruten. De arbeten som sedermera utgått af hans hand, äro visserligen i tekniskt hänseende förträffliga, men sakna i ringa mån den snilletts hänförande glöd, som förräder den sanne konstnären och oemotståndligt hänför och rycker åskådaren med sig.

Hans vänner och gynnare, ej minst grefve W., hafva försökt alla medel att skingra detta dystra svärmod.

Resor, nöjen, njutningar och förströelser hafva ej förmått väcka honom ur en sinnesstämning som understundom närmar sig apati.

Man har fört de mest förledande qvinnor i hans väg, men med samma resultat.

Han undviker dem ej men de förmå ej aflocka honom det minsta intresse. Aldrig upplyser ett leende numera hans bleka, sorgbundna, men dock ovanligt vackra ansigte.

Vi vilja dock hoppas, att gudagnistan endast slumrar, samt att den en gång skall uppflamma med föryngrad kraft.

I rosenrödt.

Hvar, icke färgblind, menska ständigt
 Favoriserar någon färg,
 Och ger den namn, nått och behändigt,
 Från kärleks-gift till hoppets erg.
 För min del ibland färger alla,
 På hvilka jag min tanke ödt,
 Mig bäst i smaken plägat falla,
 Att allting se — i rosenrödt.

Bland goda vänner, muntra bröder
 Uti ett gladt och lifvadt lag,
 När vizar blixtra, drufvan glöder
 Från mörkan qväll till ljusan dag,
 Då födas tankar, ädla, höga,
 Då smakar vinet starkt och sött;
 Hvad under då, om rusadt öga
 Ser lifvet — uti rosenrödt?

Men om den vän, i går du "tryckte",
 I dag dig vänder ryggen kallt;
 Om ett af hatet fläckadt rykte
 Nu står dig åter utaf allt; —
 Visst är det tungt, se hoppet fara,
 Det hopp, hvaruppå man sig stödt; —
 Men strunt i skräpet! — skratta bara! —
 Se saken — uti rosenrödt! —

Och trycker du en tillbedd qvinna
 Intill ditt bröst, så älskogsvarm,
 Och kärleksheta kyssar brinna
 På rosenmun och svandunsbarn; —
 Ack; jordens alla qual du glömmor
 För himlen, hennes kärlek födt,
 Och om en herrlig framtid drömmor,
 Ett lif så gladt — så rosenrödt. —

Så vaknar du endera dagen —
 Utaf dit rus ej längre slaf —
 Och finner dig så grymt bedragen
 Af den, din varma tro du gaf; —
 Visst domna själens ädla krafter,
 Se'n hjertats bästa del förblödt;
 Men trösta dig med drufvans safter! —
 Låt sorgen gå — i rosenrödt! —

På lifvets branta utförsbacke
 Din fart du hejda vill i tid;
 Du rätar stolt din böjda nacke,
 Beredd att kämpa ärlig strid.
 Du andans svärd helt modigt drager,
 Ej kampen gör dig slapp och trött;
 Ty hoppet visar segerns lager
 Och lifvet ler — så rosenrödt.

Men plötsligt snafvar du, och handen,
 Förlamad släpper svingadt svärd;
 Förintad, kufvad ligger anden,
 Nyss modigt trotsande en verld.
 Du har — så klagar krossadt hjerta —
 Ditt lif i gagnlös kamp förnött. —
 Bah! trotsa du din egen smärta,
 Och se den — uti rosenrödt!

Surmulen bör du aldrig vara,
 Men ständigt anslå munter ton.
 På känslorna du städs skall spara
 Vid hvarje krossad illussion.
 Och svider det i hjerteroten
 Och lifvet synes mörkt och dödt,
 Så trampa qvalen under foten
 Och saken se — i rosenrödt!

Om nöden ock ej från dig viker,
 Ditt öde lugn och sansad bär!
 Om magen utaf hunger skriker,
 Se morsk ut som en millionär!
 Och vill man klå dig in på benen,
 Tag saken lugnt — dock icke slött!
 Gör ej fiasco på den scenen,
 Der allting ses — i rosenrödt!

Och när du genomgått så "persen"
 Och ögat mattas mer och mer,
 Så gnola gladt på "sista versen!" —
Klok är den, som i döden ler. —
 Tänk på det stora eller lilla,
 Som du i jordelifvet skött! —
 Inslumra se'n så lugnt och stilla! —
 Se grafven — uti rosenrödt!

Fritänkaren.

Han föddes i en osund krets
 Bland fanatismens söner;
 Af tvångets religion han slets,
 Och måste vara jemnt tillreds
 Att svamla fadda böner.

Den Gud, man nämnde sin och hans,
 Var stygg, som ingen annan
 Och deras djefvul, den befanns
 Bekajad med båd' klöf och svans,
 Samt långa horn i pannan.

Förflöto så hans barndomsdar —
 Ett sätt att själen döda! —
 Och barnets enda lärdom var
 Att bjudas af fanatisk far
 På unken själaföda.

Han likväl ej förslöad blef,
 Hans krafter icke brutna. —
 En inre maning honom dref,
 Sin egen lag han tidigt skref
 Och bröt med det förflutna.

Nu började en annan tid,
En tid af fröjd och oro,
Af bitter kamp och hoppfull strid,
Och illussionerna dervid
Hans bundtsförvandter voro.

Han missgrepp ofta nog begick,
I yran oförvägen.
Han därför också sota fick;
Han aldrig af en moders blick
Ledts på den rätta vägen.

Och hur han stred om ondt och godt,
Så kom han på den tanken,
Att, som han lärorna förstått,
Var biblens gud en saga blott,
Och likaledes fanken.

Stod jorden klädd i vårlig skrud,
Och, på små vingar buren,
En lärka sjöng med klara ljud,
Då började han tro på gud; —
Hans gud, det var naturen.

Förnöjd med egen ringa lott
Hans tanke var då denna:
"Ack lifvet är ej uselt blott,
Det eger äfven mycket godt,
Om rätt man lär det känna."

Men om han i en bitter stund
Höll på att modet tappa,
Han skönjde djefvulens förbund,
Spridt öfver hela jordens rund
Allt under prestens kapp.

Och när han såg, hur, helt kavat,
 Vår stolta kyrka kufvar
 Med dumma dogmer folk och stat,
 Då svor han oförsonligt hat
 Mot alla "mörksens ufvar."

I hvar välgörenhetsbazar
 Han lasten fann, maskerad,
 När nobel dam, med barmen bar,
 Sin kavaljers lockbete var
 Att blifva kurtiserad.

Men fick han nödens brottsling se
 Stå hjälplös uppå branten,
 Sin *arme broder* skyndade
 Han då till hjälp och delade
 Med honom sista slanten.

Hvar kvinna, som skenheligt bjöd
 Att deras antal öka,
 Som gråta vid en knähunds död,
 Men aldrig lindra nästans nöd,
 Han kallt benämnde: *sköka!*

Men fann han sviket, sargadt bröst
 I nödens hemska boning;
 Då ljöd så varm och mild hans röst;
 Han talade om hopp och tröst,
 Om lifslust och försoning.

Man sällan sett ett leende,
 Hans mörka anlet' sola;
 Han dag för dag blir dystrare,
 Han fostrats till *fritänkare*
 I lifvets hårda skola.

Och när en gång han hinnes af
 Förlossarns — dödens helsning;
 Han bryter nöjd sin vandringstaf,
 Fast presten skränar på hans graf:
 "Han dog förutan frälsning!"

Men kanske dröjer vid hans bår
 En vän, som hållit af en;
 Och kanske fälles någon tår,
 Och plats en enkel blomma får
 Af vänlig hand på grafven.

Ty aldrig fanns en menska än
 Så djupt olyckligt lottad,
 Att ej den en gång mött en vän
 Som sett, igenom kärleken,
 Dess bästa sida blottad.

Glädjeflickan.

I ett uselt kyffe såg hon dagen.
Hennes lif blev plågad moders död,
Af en onaturlig man bedragen,
Denna offer föll för brist och nöd.

Dottern genomgick se'n alla grader
Utaf barnhusbarnets hårda lott.
Aldrig har hon känt sin grymme fader,
Ej en smekning af hans hand hon fått.

Och hon växte upp som mången annan
I en trång och osund atmosfer;
Blicken glänste under höga pannan
Varm och eldig, som passionens är.

Och man sände henne ut i världen,
Lärde henne ej, hvad lifvet bjöd;
Ingen vänlig hand på lefnadsfärden
Räcktes henne till behöfligt stöd.

Vacker var hon, fick det ofta höra,
Bortskämd blef hon uppå alla sätt,
Att den oerfarnas lugn förstöra,
Blef för lättsinnig rouée helt lätt.

Glad och yster, danad blott för dagen,
 Fick hon plats uppå ett schweitzeri;
 Mången var i "fröken" ömt betagen, —
 Hon lät smickra sig, men gick än fri.

Kom en "dandy" så, en utaf dessa
 Så moderna hjerteröfvare;
 Med sitt nobla skick, sin kala hjessa,
 Och sin konst att som Mefisto le.

Ack! han var så olik alla andra!
 Och så stolt, så herrlig var hans blick!
 Ingen bör det arma barnet klandra,
 Derför att hon blindt i fällan gick.

Snart han segerviss sig kunde finna,
 Hennes kamp mot frestarn blef ej lång;
 Snart hon föll och blef hans älskarinna,
 Sedan fanns ej någon återgång.

Först ett kärleksrus af sinnlig lycka,
 Sedan ånger och uppvaknande.
 Ovalen tungt den öfvergifna trycka,
 Knappt hon vågar upp mot himlen se.

Platsen miste hon och älskar'n äfven,
 Snart han tröttnade uppå sin lek —
 Ännu mera! — Tänk! den "noble grefven"
 Hörs helt fräckt nu neka för sitt svek.

Barnet dog, dess öfvergifna moder
 Började, i brist af mod och hopp,
 Dränka smärtan uti rusets floder,
 Sålde så till sist för guld sin kropp.

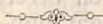
Hvarje afton ser man nu hetären
 Smyga sakta fram, hus efter hus,
 För att af de djuriska begären
 Skapa sig en måltid och — ett rus.

Steg för steg hon utför planet glider,
 Ingen räddning finnes, ingen hamn.
 "Spinnhuset" reträtten blir omsider,
 Slutet — böljans tysta, våta famn.

Kanske — ofta gäckas ödets lotter, —
 Har hon okänd mött sin grymme far.
 Kanske också, att sin egen dotter
 Mot betalning mannen skändat har.

* * *

Stolta dygdemönster, som förmenen
 Henne rätt att menska kallad bli,
 Den af Eder kaste första stenen,
 Som kan nämna sig från synder fri.

Den blinda.

Dagen hon ej skåda fick
 Ty obotligt blind hon föddes.
 Ej för hennes dunkla blick
 Floras rika skatter ströddes.
 Natt och mörker omgaf allt,
 Hvaråt ögat ger gestalt.

Dock på sorglig lefnadsfärd
 Bländad fogel uti buren --
 Fantasiens ljusa verld
 Henne gafs utaf naturen;
 Och hon skönjde deruti
 Idel färgrik harmoni.

Fager var hon, glad och yr;
 Obekant med hjerteqvalen,
 Hon vid sina små bestyr
 Drillade som näktergalen.
 Ständigt klingade så gladt
 Hennes friska, muntra skratt.

Kom så *han* en vacker dag,
 Störde hjertat ur dess tystnad;
 Ungmöns retande behag
 Väckt hos skurken djurets lystnad.
 Vid hans kyss, så glödhet varm,
 Skälde jungfruns rika barm.

O, hur tjusades hon af
 Fraser, svarfvade och granna!
 Hon sitt rika hjerta gaf
 Honom, och han hade panna
 Skurkaktig och fräck nog, att
 Rövva barnets enda skatt.

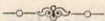
Snart förförd hon blef och gaf
 Så en liten flicka lifvet,
 Lemnades i nöd utaf
 Den, åt hvilken *allt* hon gifvit:
 Hjerta, heder, samvetsro,
 Ungdomshopp och barnatro.

Ensam med sitt barn hon satt,
 Måste tåligt korset draga;
 Sänkt i evigt mörkers natt,
 Hördes hon dock aldrig klaga
 Öfver barnets grymme far,
 Smärtan inom sig hon bar.

Feberns glöd på kinden brann,
 Sorgen böjde liljans stängel;
 Och förlossning sist hon vann
 Utaf dödens milda engel,
 Dog med barnet i sin famn,
 Hviskande sin älsklings namn.

Hur förklaradt skön hon låg
 I sin enkla, svarta kista!
 När martyren der jag såg,
 Ville hjertat nästan brista
 Och jag tänkte: "O Försyn!
 Sofver Hämnarn ofvan skyn?"

Ty den man, för hvars försåt
 Jungfrun bringades att falla,
 Vandrar stolt sin väg framåt,
 Aktad och berömd af alla;
 Honom rör' ej offrets död,
 Ej den moderlösas nöd.

Psychologiska studier.

Psykologiska studier.

1. Kameleonten.

Tankfull blickar jag mot fjerran landen; —
 Hvad, o hvad kan mig väl möta der? —
 Sorgsen lemnar jag den kända stranden,
 Fosterbygden, som mig var så kär.
 Ljufva minnen! trogna barndomsvänner!
 Re'n jag måste skiljas ifrån Er.
 Afskedståren uppå kinden bränner. —
 Skall jag återse min hembygd mer?

Det var ett högstämtdt ögonblick, detta, då den unge studenten skulle slitas ur den glada kamratkretsen, för att gå stormiga öden till mötes. Eder om oföränderlig vänskap vexlades, dessa glödande, hänförande eder, ungdomens oförfalskade guld, hvilket *alltid* under årens lopp i passionernas degel förvandlas till egoismens värdelösa slagg.

Hans ord i afskedets stund kring den rykande bålen klingade ungefär i en tonart, jag här ofvan anslagit.

Vi gräto alla, emedan vi voro så varmt fästade vid hvarandra. Och han, "den lösrycktä länken", var allmänt afhållen.

Han var ju så vacker, så snillrik och begåfvad. Ej under då, att man vid de åren sörjde öfver förlusten af en vänfast kamrat, till hvilken vi andra, oakadt han var jernnårig med oss, varit vana att blicka opp. — — —

Ett år senare återsåg jag honom i hufvudstaden.

Han hade då gifvit studierna på båten. Han, det lysande snillet, "professorsämnet", skalden in spe, hade öfvergifvit Apollo för Merkurius.

Och äfven inom denna sfer lyste han som en glänsande meteor. Jag trotsar hufvudstadens handelsverld att kunna uppvisa ett mera framstående exemplar af elegans, affärsgeni och bonhommie.

Anställd som kassör i ett af våra finfinaste etablissementer och tack vare sin duglighet åtnjutande för sin ställning ovanligt goda inkomster, lefde han högt och var stamkund å Stockholms mest framstående restauranter.

Han höll sig med älskarinna och — ridhäst, tvenne för en "bon vivant" oundgängliga bihang. Han disponerade en elegant våning vid Hamngatan och "lefde hvar dag kräseliga".

Men af den blifvande "skalden" fanns ej ett spår. Inte ens under något uppsluppet ögonblick i ett gladt lag föll det honom in att "rimma"; för ingen af de många tjuserskor, som svärmade för den onekligen bildsköne unge mannen, strängade han sin lyra.

En dag sökte jag honom i och för en affär på kontoret.

Man svarade kort och godt, att han blifvit afskedad. Hvarför, derom erhöll jag aldrig någon bestämd upplysning.

Tvifvelsutan stod entledigandet i samband med för honom allt annat än hedrande omständigheter, alldenstund han en tid spårlöst försvann. — — —“

Jag satt en afton i Blanchs kafé, då jag hörde en röst med tidningskolportörernas bekanta, entoniga nasalljud skrika i mitt öra:

“Aftonbladet, Allehanda, Kasper, Söndagsnisse, Figaro.“

Jag spratt till och vände mig blixtnabbt om. Jag tyckte mig igenkänna rösten.

Riktigt! det var han!

“Se! tjenare! tjenare!“ yttrade han i obesvärad ton. “Se då inte så förbannadt enkel ut! Jag har varit borta en tid och affärerna börja gå bakut. Därföre har jag slagit mig på det här tillsvidare. Men var lugn, gamle gosse! Snart skall du få se mig i en annan kostym! Skall det vara en tidning?“

Jag tog ett Aftonblad och räckte honom en krona, den han ogeneradt lät försvinna i sin ficka.

“Tack! räcker till qvällsmat och nattlogis!“ förklarade han. “Adjö, hedersknyffel!“

Och han fortsatte sin väg, högljudt utbudande sina tidningar, under det jag med häpnad och smärta blickade efter den trasige vagabonden. — —

Någon tid derefter besökte jag, för att vinna kännedom om en nybildad, religiös sekts åskådningssätt, ett af dess bönemöten.

Predikantens klara, välljudande stämma rörde sig bland eld och svafvel, så att de blödiga åhörarne simmade i tårar. I mera drastiska och vältaliga ord kan helvetet näppeligen beskrivas. Talaren måste ovilkorligen egt en säker lokalkännedom.

Jag tyckte mig emellertid igenkänna rösten och betraktade honom derföre uppmärksamt.

I trots af det slätrakade ansigtet, den "heliga" minen, den i snäf, svart lekmanadrägt klädda gestalten och den asketiska anletsfärgen, igenkände jag honom.

Det var återigen han, denna gång i en läsare-prests gestalt.

När deras gudstjenst var slut och församlingen började aftroppa, gick jag i hans väg.

Han helsade mig utan ringaste spår till förlägenhet.

"Ah, god dag, min broder!" yttrade han med selfvelsefull stämma. "Hoppas, att ditt besök i Herrans tempel inträffat i en välsignelserik stund! Frid vare med dig!"

Och så åtskiljdes vi den gången. — —

Vid en af hufvudstadens förnämsta gator etablerade han sig ett par år senare som affärsman en gros.

Han hade fått ett ej obetydligt arf, som satt honom i tillfälle att ånyo dyka upp inom affärsverlden.

Till en början tycktes allt gå med glans. Jag sammanträffade några gånger tillfälligtvis med honom, och jag trotsar den skarpsinnigaste fysionomist att i denne fåordige, torrt affärsmessige man igenkänna den sedan mina spädaste barnaår välbekanta skolkamraten.

När jag öppet yttrade min förundran öfver denna förvandling, svarade han lugnt:

"Ja, ser du! någon gång måste man blifva stadsgad, se'n man förut lefvat undan en smula." —

Ytterligare några år förflöto, då jag i dagliga tidningarne läste en notis om en cession med åtskilliga hundratusental passiva.

Fallissementet var hans. Konkursen var fotad på bedrägeri och resultatet blef fängelsestraff. — — —

Sista gången, jag såg honom, var å Serafimerlazaretet. Jag kom dock då för sent. Han hade redan skattat åt förgängelsen. När jag betraktade detta bleka, af utsväfningar, oregelbundet lefnadssätt och fängelseluften förstörda, förr så vackra ansigte, greps jag af en vemodig känsla.

Hvarför skulle en af försynen så rikt utrustad natur gå så totalt förlorad i kampen för tillvaron? Hvarföre hämnades skaparen på sitt eget verk?

På det lilla bordet låg en smutsig papperslapp, hvarpå jag skönjde några otydligt skrifna rader.

Jag grep den och läste:

“Parti't är slut och jag förlorat spelet.

Jag på hazarden drog en nit, och felet

Kanske är mitt; ett trött, ett kort “adjö!”

Jag bjuder lifvet, som mig föga gifvit.

Hur än jag stormat, slutet sist dock blifvit,

Att, liksom mången annan, *bortglömd dö.*

Det var ynglingens rika skaldeådra, som framvälde i dödsryckningarne.

2. Fata morgana.

"Gråt ej så bittert! — Smärtans tårar bleka
 Ju kindens rosor, släcka ögats brand.
 Låt icke stormen böja rankan, veka,
 Men höj dig upp till minnets ljusa land.
 Om *han* än lefde, snart han skulle smeka
 De klara perlor bort med kärlig hand.
 Och hviska: "Sörj ej så, min dyra maka!
 En gång för evigt får du mig tillbaka."

Talarens röst ljöd mild och tröstande, då och då afbruten af dofva suckar och sönderslitande snyftningar.

De tre skoflarne mull hade fallit på kistan, det sista, bittra afskedet.

Den unga enkan var halft vansinnig af förtviflan. Endast genom de kringståendes förenade bemödanden lyckades man hindra henne att kasta sig i grafven.

Hon föll i svåra konvulsjoner och måste bäras till sin vagn. —

Några dagar senare besökte jag henne i hennes af döden sköflade hem.

Hvad hon var rörande skön i sin sorg! Det guldockiga håret bildade en herrlig ram kring det bleka, bildsköna englaansigtet, och när man mötte den förtviflade blicken ur de glänsande ögonen, kunde man med möda återhålla sina tårar.

Vi samtalade länge med hvarandra. Hvilken själfull intelligens, hvilken ädel och upphöjd storhet

uppenbarade sig ej i hennes minsta ord! Jag skulle kunnat lära mig att afguda henne, ej som qvinna, men som madonna.

När jag vid afskedet tryckte hennes lilla, brännheta hand och hon besvarade tryckningen, genombäfvade mig en egendomlig känsla af på en gång vällust och motvilja. Men jag reflekterade ej vidare deröfver. — — —

Under närmare ett års förlopp hade händelsen ej återfört oss tillsammans, då jag en dag mötte min vän, handlanden P.

Han, som eljest alltid plägade representera det personifierade allvaret, var denna dag vid ett så strålande humör, att jag ej kunde underlåta uttrycka min förvåning häröfver.

“Gratulera mig, bästa bror! gratulera mig!” ropade han med en gest, som förmädde de förbigående att draga vissa misstankar angående hans normala själs-tillstånd.

“Till hvad?” sporde jag, alltmera förvånad.

“Jag är den lyckligaste menniska på jorden. Jag är förlofvad.”

“Åh fan! — Med hvem då?”

“Med fru B.”

“Hon!” utbrast jag häpen. “Den otröstliga!”

“Jag har lyckats trösta henne. Herrligare qvinna har aldrig trampat Guds gröna jord.”

“Mjukis! du behöfver dig ett glas vichyvatten, märker jag.”

“Nehej! vi dricka champagne, käre bror. Kom du! jag bjuder.”

En månad derefter dansade jag på det öfverlyckliga parets bröllop.

Den unga frun var i sin nya lycka så förtjusande, att jag nästan började ångra min försummelse att ej söka "trösta" henne, medan ännu tider var. — —

Ett och ett halft år hade förgått, då jag en dag mötte P. på Norrbro.

Han såg så blek och betryckt ut, att det skar mig in i hjertat.

"Hvad tusan bär du för en likbjudaremin?" utbrast jag. "Gifta karlen! lycklig familjefar!"

"Tyst! tala inte om eländet!" afbröt han mig häftigt. "Kan du gissa, hvarifrån jag kommer?"

"Nej, men det skulle intressera mig att . . ."

"Jo, du! jag kommer direkt ifrån Stockholms rådhusrätt, der jag med min hustru arrangerat en skilsmessa."

Jag blef så häpen, att jag ej kom mig för att säga ett ord.

"Det var en kort, lycklig dröm, på hvilken följde ett förfärligt uppvaknande", återtog han i en ton af utesäglig smärta.

"Men jag förstår inte . . . jag kan inte fatta . . ."

"Du kan inte fatta, att denna qvinna, utan att egentligen vara, hvad man kallar, elak, likväl är en djefvul i människohamn. Nej, jag kan knappast fatta det sjelf, ehuru jag nu känner henne så väl. Kom", fortfor han, i det han fattade min arm, "så skall jag berättas dig allt."

Vi gingo öfver Gustaf Adolfs torg nedåt Kungsträdgården.

"Denna vackra, tjusande qvinna, som varit min

hustru, är ingenting annat än en fata morgana, en praktfull hägring, som lofvar allt och håller intet“, började han nu. “O, huru länge sökte jag ej bedraga mig sjelf, innan jag ville komma under fund med den förfärliga sanningen!

Alla dessa klingande fraser, dessa bedårande leenden, dessa älskliga blickar äro ingenting annat än reflexer af den, hon senast kommer i samband med.

Hon saknar själ, hon är ingenting annat än en trumma, som ger ljud ifrån sig vid beröringen.“

Jag kunde ej att underlåta småle åt den drastiska liknelsen.

“Ja, du skrattar du“, inföll han häftigt,, men om du anade, hvad jag har lidit af att dagligen lefva tillsammans med denna mekaniska, själlösa docka, detta glänsande skal utan kärna, då skulle du skratta så lagom. När hon till sist i sin förfärliga tanklöshet allvarsamt komprometterade mitt namn, fann jag, att det gick för långt. Och nu — *nu* är det slut.“

De sista orden frampressades med möda. — Jag tryckte tigande hans hand och gick, ty jag märkte, att han ville vara ensam. Det finnes själslidanden, som sky vittnen och beklaganden.

Någon tid derefter sammanträffade jag på en bal med hans frånskiljda hustru.

Hon var sig lik. Samma tjusande skönhet och strålande blick, samma älskliga leende och tillvinnande sätt.

Kring henne kretsade bland andra beundrare en ung notarie, som syntes på allvar betagen i den retande qvinnan.

Jag iakttog henne med kritiska blickar.

Riktigt! hennes miner och leenden voro endast en reflex af beundrarens. Vi samtalade. — Jag igenkände ögonblickligen dessa välljudande fraser. Jag hade hört dem förut flere gånger. — Vid afskedet tryckte jag hennes hand. — Jag misstog mig ej. — Den tryckning, hvarmed hon svarade, erinrade jag mig så väl, ehuru jag ej förrän nu förstått den.

Min stackars vän hade haft rätt. Denna sköna, förledande qvinna var ingenting annat än en strålände spegelbild, en — *fata morgana*.

3. "Mamsellen".

Fin och petig som en guvernant,
Ömt förälskad i det kära "jag"et,
Var han ständigt, det är visst och sannt,
Föremål för drift af värsta slaget.
Aldrig tycktes han dock rätt förstå
Ironiens guld i skämtets degel,
Logo vi, då skratta' han också,
Såg förnöjd sin bild i närmsta spegel.

Det var en rolig bror, Arvid Hoppman. Alltid klädd efter senaste modet bar han ständigt väl friseradt hår med pannlugg, glacéhandskar, snobbkäpp med guldknapp och "enkeltjusaren" inklämd i högra ögonvrån.

I tal, gester, gång och allt var han typen för den mest sippa Filipstadsmamsell, och det var omöjligt att rubba hans gränslösa sjelfförtroende.

Hans hjerta satt i byxorna och hans mod i fötterna, sade mången.

Och rädd var han onekligen. En droppa blod kom honom att blekna och åsynen af ett skjutvapen eller knallen af ett skott ingaf honom en dödlig förskräckelse.

Som han var förmögen, utsattes han för många spekulativa angrepp från det täcka könets sida.

Men han motstod dem med orubblig köld. Egenkärleken och tanken på möjligen blifvande äktenskapliga obehag besegrade könsdriften.

Aldrig såg man honom ge en nödstäld en slant eller på annat sätt räcka armodets barn en hjälpsam hand.

Han förklarade kallt, att det strede emot hans principer.

“Mamsellen“ kallades han allmänt inom de vidsträckta kretsar, till hvilka han på grund af namn och förmögenhet hade tillträde.

Ett par händelser inträffade emellertid, som betydligt rubbade mina förut fattade åsichter såväl om hans mod som hans hjertelag.

Vi voro en sommar utbudna hos en bekant af färsmän på hans ståtliga villa, der vi tillbragte några glada dagar.

Ibland de många gästerna befann sig äfven “mamsellen“, nu som alltid föremål för skämtsam drift, den han upptog med orubblig godmodighet.

En natt, då vi efter en lyckad fest gått sent till hvila och dödstystnad herrskade i huset, väcktes vi plötsligen af det hemska ropet: "elden är lös!"

Vi störtade upp, kastade på oss kläderna och rusade ner. Hela huset stod i eld och lågor. Man insåg genast, att det skulle nedbrinna till grunden, innan hjälp hunne att anlända.

Vi voro emellertid nöjda, att vi alla kommit helskinnade ur det brinnande bålet.

Plötsligen ljöd värdinnans stämma, ångestfull och genomträngande:

"Mitt barn! mitt enda barn! För Guds skull, rädda min lilla gosse!"

Det var endast med våld, vi kunde hindra såväl henne som den förtviflade fadren att rusa in i lågorna.

Vi ansågo, att det skulle vara en säker död. Barnkammaren var belägen en trappa upp och sköterskan, halft vansinnig af förskräckelse, hade rusat ut, glömande barnet.

Men se, hvad är det? En man störtar in i lågorna. Den olycklige! han är förlorad. Hvem var det?

Några ögonblicks andlös spänning och en manlig gestalt, hållande ett årsgammalt barn i sina armar, blef synlig i ett af fönsterna deroppe, kringhvärfd af eld och lågor.

Till vår obeskrifliga förvåning igenkände vi "mamsellen".

"Se upp dernere!" ropade han och steg upp på fönsterposten.

I nästa ögonblick gjorde han språnget.

Vi rusade fram. Barnet var oskadadt, men dess räddare var afsvimmad.

Vi egnade honom alla till buds stående omsorger och lyckades snart bibringa honom sansen.

Och nu kommo vi under fund med, att det var skrämelsen, som beröfvat honom medvetandet. Ty med undantag af en obetydlig ledvrickning var han oskadad.

Sedan det afgörande ögonblicket var förbi, blef hjälten åter krukad. Vi betraktade honom emellertid efter den dagen med mera aktning.

I ett sällskap föll en gång talet på den moderna välgörenheten, den "mamsellen" skarpt gisslade med en hos honom ovanlig skärpa.

En annan anmärkte, att verklig nöd dock funnes och att det i så fall vore orätt handladt af den, som kunde, men ej ville hjälpa.

Som bevis härpå återopade han en qvinna, hvars man för några dagar sedan beröfvat sig sjelf lifvet, och hvilken nu stod sjuklig, öfvergifven och utblottad med fem oförsörjda barn, det minsta blott ett par månader gammalt.

Han nämnde adressen, den jag obemärkt antecknade.

En vecka senare fick jag af en händelse syn på adressen och beslöt att på ort och ställe öfvertyga mig, om nöden verkligen vore så stor, som man berättat mig.

Jag tog en droska och åkte till det uppgifna husnumret i närheten af Danviks tull.

En gumma visade mig vägen till enkans bostad. Jag öppnade utan vidare krus dörren och inträdde.

Till min häpnad fann jag der "mamsellen".

Han såg högeligen förlägen ut, fattade sin hatt och beredde sig att gå.

"Tala inte om för någon, att du sett mig här!" bad han rodnande. "Det är bara dumheter."

Och dermed gick han.

Af enkan fick jag sedan veta, att han dagligen besökt hennes hem och att såväl hon som hennes barn, tack vare hans hjälpsamhet, nu vore tryggade mot nöden.

Från den dagen blef jag "mamsellens" bästa vän. Ty nu visste jag, att han hade hjertat på rätta stället.

Och han förlåter mig nog, att jag demaskerat honom.

Till "Niagaras" skald.

Jag stod i barnets rena, ljusa värld,
 Der hvarje tanke gör sin himmelsfärd,
 Der af passionen än ej grumladt öga
 Så fritt och öppet blickar mot det höga,

Då föll ett skaldestycke i min hand,
 En dyster helsning från en "öde strand",
 En strand, der "lidelsernas djeflar" rasa;
 Jag läste, darrade och frös af fasa.

Dess djupa grundton barnet ej förstod,
 Men hvarje mening isade mitt blod;
 När "satan skrattade så gällt i bergen",
 Då vek från mina kinder rosenfärgen.

Så slungades jag ut på livvets elf —
 Af ingen skyddad, stödd blott af mig sjelf —
 Uti en värld, der mörkrets andar tumla
 Så vilda kring och ynglingsinnet grumla.

Då först jag började din sång förstå,
 Ditt varma skaldehjerta likaså;
 Jag såg din blick för likars sorger tårad,
 Din panna af bekymrens stålplög fårad.

Ditt *Niagara* snart ej längre var
 Mig obekant; jag det i hjertat bar
 Rätt ofta, när af hatets hårda händer
 Jag slungades emot dess nakna stränder.

Som du jag därats af en blick, som ljög,
 Och ormen friska hjerteblodet sög;
 Ditt *Niagaras* afgrunds djup, jag kände,
 Då judas kyssen uppå kinden brände.

Då blickade jag uti djupet ner,
 Så, som den döende mot grafven ser;
 Der — tänkte jag — i forsens vilda vågor,
 Jag släcker lidelsernas afgrundslågor.

Ett språng! — ett dödssprång! — allt då varit
 slut. —

Men nej! — min luta än ej klingat ut. —
 Jag grep den och slog an med matta händer
 Min svanesång på *Niagaras* stränder.

Och se! — den vilda stormen i mitt bröst,
 Den lade sig vid sångmöns milda röst,
 Jag ryggade vid fallets ättestupa,
 Mig lockade ej mer det tysta, djupa.

Jag ville lefva uti diktens verld
 Och följa dig uppå din sångarfärd;
 Den största segern bör väl den dock vara,
 Att en gång ha betvingat *Niagara*.

Haf tack, o broder! för din varma sång!
 Jag lyssnat till dess toner mången gång,
 De räddat mig från lifvets största fara,
 Att störta hjälplös ner i *Niagara*.

Dramat å Eolskulle.

(Den 28 Augusti 1886.)

Så lugn och fridfull är sommarnatten
 Och qvällens elfvor i ringdans gå;
 Zephyrer spela på Saltsjöns vatten,
 Dess yta krusa i böljor små.
 Från gröna stränder
 Mot höga pellen
 Ha fromma händer
 I sena qvällen
 Höjt opp sin brinnande aftonbön
 Om ro och hvila som mödans lön.

Allt skapadt slumrar i stilla dvala,
 Se'n dagens mödor ha nått sitt slut.
 Men se! — hvad är det? — I natten, svala,
 En väldig eldtunga bryter ut. —
 Nu gnistor fräsa
 På salta vågor;
 Som ormar hväsa
 De vilda lågor;
 Kring tak och väggar sig ringla de,
 En bild af död och förstörelse.

I sena qvällen ett nödrop skallar,
 Så fasansfullt och hjertslitande,
 På hjälp och räddning man fåfängt kallar
 Mot Surtursönernas härjande.
 Kring platsen flyga
 Glödgheta bränder;
 Som spöken smyga,
 Med svedda händer,
 De arma kring, som i samma stund
 Husvillan stå uppå egen grund.

Se, högt deroppe bland vreda lågor,
 De ännu dväljas, de stackars små;
 Ej tröstens svar gifvas på de frågor,
 Ifrån föräldrarnes läppar gå.
 Hon skyr ej fara,
 Förtviflad moder;
 En ny Spastara,
 Mot eldens floder
 Hon störtar modigt att räddning ge,
 Åt sina barn, o, så älskade!

Förgäfves! döden sig ej förbarmar,
 Sitt säkra byte ej återger;
 Kring offren slingra sig heta armar; —
 Ett dödsskri — och de ej äro mer. —
 Men alltjemnt härjar
 Den hemska branden,
 Och blodröd färgar
 Den sköna stranden,
 Der allt, hvad nyss egde lif och hopp,
 Nu gått i vådeldens fador opp.

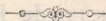
Och morgonsolen går upp och skiner
 På ett af olyckan sköfladt hem,
 Hvaraf nu blott återstå ruiner,
 Samt en och annan förkolnad lem.

Visst smärtan sårar,
 Men ock förbrödrar;
 Med fadrens tårar
 Nu tvenne mödrar
 Syns blanda sina, och ingen tröst
 Ger nytänd dag åt de qvalda bröst.

* * *

Föräldrar! syskon! oblidt öde
 Er krossat så till själ som kropp,
 I nödgens räkna bland de döde
 Er ålders tröst, Er framtids hopp.
 Tungt är, när hjertat, så att säga,
 Med våldsam kraft ur kroppen rycks,
 Svårt, att ej hopp om lindring ega,
 Då hjessan under bördan trycks.

Förtviflen likväl ej! ty veten,
 De kära funnit tryggadt hem,
 De ha förvärfvat saligheten,
 Der jordens qual ej hinna dem.
 Låt hoppets morgonstjerna brinna,
 Och tröst åt sorgsna hjertan ge! —
Deroppe Ni få återfinna
De hädangångna älskade.

O tempora! O mores!

(Vid furst Alexanders af Bulgarien störtande).

Uti vår krassa tid på jordens ring
 Betyda hederns lagar ingenting,
 Och föga mer intelligens och snille.
 Nu triumfera orätt, våld och svek,
 Med fångna rätten drifver katten lek —
 "Den store" Alexander med "den lille".

Men skulle sanning en gång råda få,
 Och om på hederns guldväg båda två
 De vägdes, liten blefve snart "den store";
 Och han, som för sitt folk sitt lif i pant
 På blodigt slagfält vågat, en gigant
 Så inför Gud som människor då vore.

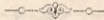
Men som det nu är stäldt, uppå vår jord
 Mest toma löften, lögnens falska ord,
 Begagnas af de mäktiga magnater.
 På blod- och jernmän menskolif bero;
 De sköfla hjertlöst mångt lyckligt bo
 Och spela så hazard med folk och stater.

Är vedergällningsläran då ett skämt?
 Skall våldet och förtrycket segra jemnt,
 Och mörkret triumfera öfver ljuset?
 Skall blott ett fåtal enväldsherrskare
 Få leka blindt med folkens väl och ve,
 Samt trycka hugstor tanke ner i gruset?

Ack nej! det *kan* ej vara så. Den hand,
 Som ringlat stormigt haf kring klippig strand,
 och spridt sitt solljus lika öfver alla;
 Han skall omutligt skipa rätt en gång
 Och bryta neder sekelgammalt tvång,
 Samt låta ljusets vägor fria svalla.

Så gifven akt, o bröder! I, som än
 I mörkret dväljens; tron på friheten,
 Och hoppets milda låga ej förqväfvem!
 Visst jublar oblygt skrifvardömes tross,
 Men framtiden, den tillhör likväl oss,
 Och magten, bildningen och lyckan äfven.

När folket här sin styrka känna lärt,
 Skall broders lif för broder blifva kärt
 Och plogbill smidas utaf svärd och sabel.
 Ej lögnen sanning bringar mer på skam,
 När frihetslågan herrlig väller fram,
 Ej Kain mördar mer sin broder Abel.

Aldrig!

Jenny Schmidt hade vid 15 års ålder nyss kommit ur pensionen. Yr, glad och strålande vacker, var hon sina föräldrars ögonsten och allas älskling.

Hennes kusin, Richard Holm, var fyra år äldre. Hans moder, enka efter en pensionerad officer, hade endast med största möda och stora försakelser kunnat bekosta sonens studier.

Modrens ansträngningar hade emellertid krönts med framgång. Vid 19 års ålder var Richard välbestäld student.

Såväl han som modren voro nu utbudna att tillbringa sommaren på grosshandlaren Schmidts ståtliga landegendom, Jennynäs.

Det var naturligt, att ynglingen skulle på allvar förälska sig i den unga, vackra flickan.

Denna kärlek räknade för öfrigt sin början från gymnasiståren, då Jenny ännu gick i korta kjolar. Richard afgudade sin kusin.

Och hon, den glada, lekande yrhättan, endast skämtade med sin tillbedjare.

Hon kunde stundom visa sig vänlig ja, nästan öm emot kusinen, men minsta försök till något för-

troligare närmande från hans sida omintetgjorde hon genom det skoningslösaste raljeri.

Bortskämd, som hon blifvit af alla, var hon redan vid så unga år en utstuderad kokett, och om hon ej blef helt och hållet förstörd genom denna olat, berodde det på, att så många goda egenskaper bodde på djupet af hennes hjerta.

En vacker morgon på eftersommaren ilade hon med lätta steg genom den lummiga trädgårdsallén, då plötsligen en ung, i studentmössa klädd man trädde i hennes väg.

Det var Richard Holm.

“Så du skrämde mig!” utbrast hon, halft på skämt, halft på ondo. “Skall man komma så der rusande som ett yrväder.”

“Förlåt mig, Jenny!” bad han med ett för honom ovanligt allvar. “Jag ville ovilkorligen tala vid dig. Se der skälet!”

“Men jag har inte tid,” förklarade hon med en själfsväldig min. “Saken är väl ej viktigare, än att den kan uppskjutas.”

“Jenny,” återtog han, fattande hennes motvilliga lilla hand. “*Den* saken kan ej uppskjutas.”

“Hvarför inte?”

“Du vet ju, att jag i morgon reser till universitetet.”

“Nå, än sèn?”

“Och det beror på dig ensam, om jag någonsin skall återkomma hit.”

“På mig?” skrattade hon. “I så fall hoppas jag att få återse dig ju förr desto heldre.”

“I hvad egenskap?”

“Som min kärälsklige herr kusin och barndomsvän, förstås?”

“Inte annorlunda?”

“Nej, hvilken annan egenskap skulle jag väl tilldela dig?”

“Jenny!” utbrast han lidelsefullt. “Förstår du inte, att jag älskar dig så högt, så innerligt, att hela min tillvaro uppgår i hoppet att få kalla dig min brud, att . . .”

Ett klingande skratt afbröt honom.

“Nej, Richard! sluta då!” ropade hon. “Du kan inte tänka, hur ytterst komisk du tar dig ut med den der sentimentala minen. Precis som min lilla Caro, när han tigger om socker! Det var för löjligt! ha! ha! ha!”

Ynglingens ansigtsuttryck blef med ens förändradt och såg nu mörkt, nästan hotande ut.

“Jag hade hoppats att till mitt stundande arbete få medföra minnet af en liten ljuslockig elfva, hvars bild är outplänligt inpreglad i mitt hjerta,” yttrade han. “Detta kära minne skulle ha sporrat min ifver, mångdubblat mina krafter och drifvit mig fram emot mitt föresatta mål: en ljus, leende framtid.

I dess ställe skall numera natt och dag stå för mina ögon en hjertlös kokett, som drifvit den grymmaste lek med ett älskande hjerta. Äfven detta minne skall sporra min ifver. Men jag arbetar då ej för kärleken, utan för hämnden.

“Jag tror minsann du behagar hota,” inföll hon med en lätt knyck på nacken.

“Jenny!” bad han bevekande. “Gif mig åtminstone hoppet om, att en gång få ega dig!”

Hon betraktade honom gäckande.

“Du och jag ett äkta par!” utbrast hon energiskt.
 “Nej, *aldrig!*”

Och dermed sväfvade hon, lätt som en elfva, bort öfver sandgången.

Med ett smärtsamt uttryck i sitt vackra, qvinligt veka ansigte blickade ynglingen efter henne.

“Är det väl sannt?” mumlade han. “*Aldrig!*” sade hon. O, detta förhatliga ord klingar som en dödslocka i mina öron. Hvad har jag väl nu att lefva för?”

Han kastade sig ner på en gräsbänk och gret, högljudt, stormande.

Man känner mer än väl, huru djupt dylika själsqual ingripa i och plåga ynglingens hjerta. Smärtan är desto vildare, som den i vanliga fall är snabbt öfvergående.

När han gråtit ut, reste han sig upp och i hans ansigte skönjdes ett energiskt uttryck, som egendomligt kontrasterade med de veka dragen.

“Har jag ingenting att lefva för,” mumlade han, “O, min tillbedda mor! förlåt din otacksamme son! jag eger ju dig. Jag skall glömma denna flyktiga, hjertlösa docka. — Jag *vill* glömma henne.”

Med manhaftigt allvar sökte han återgifva sitt ansigte ett lugnt, likgiltigt uttryck, hvarpå han med snabba steg skyndade upp till villan, dit frukostklockan kallade.

Hela dagen var han så strålande glad, qvick och skämtsam, att han väckte allas odelade sympatier.

Allas — utom Jennys. I den unga flickans rosiga ansigte visade sig ett synbart uttryck af surmulen

missräkning, som ytterligare eggade ynglingen att fortfarande spela sin nya rol con amore.

Tre år hade förgått. Vi befinna oss midt oppe i hufvudstadens vintersäsong.

Den rika bourgeoisieien vet, hvad lyx och öfverflöd beträffar, att lefva lika högt, ja, långt högre än den förmögna aristokratien.

Och ingenstädes utvecklades en mera öfverdådig lyx, än i konsuln och grosshandlaren Jacob Schmidts eleganta hus.

Den ena lysande festen aföste oupphörligt den andra. I penningfurstens salonger rörde sig allt, hvad samhället egde ypperst inom bördens, snillet och guldets brokiga värld.

Magneten vid alla dessa tillställningar, balernas förtjusning, ungherrarnes afgud och mammornas förtviflan var onekligen husets unga dotter, den oemotståndligt bedårande Jenny.

Hon var i sätt och uppträdande om möjligt mera kokett än någonsin. Men hennes koketteri var af detta berusande slag, som kan tvinga en pessimist att knäböja, en djefvul att tillbedja.

I sin egenskap af nära slägting, samt dessutom en förhoppningsfull ung man, var medicine kandidaten Richard Holm en gerna sedd gäst i morbroderns hus.

Ynglingen hade utvecklats till man och detta obestridligen till sin fördel, ty man var ense om, att han, hvad manlig skönhet, älskvärdhet och tillvinnande sätt

beträffade, i trots af sin ungdom, uthärdade jemförelsen med salongernas mest lysande kavaljerer.

Emot sin kusin iakttog han numera en reservrad hållning. De samtalade ofta och under salongspråkets smidiga mask kom han i tillfälle att säga den unga flickan många skarpa sanningar, desto säkrare träffande sitt mål, som de framsades med detta kallt höfliga, öfverlägsna lugn, hvilket numera tycktes ha blifvit hans andra natur.

Förgäfves använde Jenny hela sin mäktiga tjuingsförmåga för att spänna den motspänstige kusinen för sin triumfvagn. Han var och förblef känslolös emot alla konstgrepp.

Bland den unga flickans många beundrare framstod i främsta rummet en vice häradshöfding Malmstråle, bekant lika mycket för sin juridiska skicklighet som sitt utsväfvande lefnadssätt.

Begåfvad med ett ovanligt fångslände utseende och en ståtlig, inponerande "eloquentia corporis," i förening med ett särdeles tillvinnande sätt, var han en don Juan som få, och otaliga historier voro i omlopp angående hans många segrar på kärlekens slagfält.

För närvarande var han tydligen på allvar betagen i den vackra Jenny Schmidt.

Den tjusande kokettens oemotståndligt lockande behag, hennes friska skratt, spelande ögonkast och bedårande leenden utöfvade på den blaserade rouèen en ovanlig retelse, som kom hans hjerta att klappa i hastigare takt än någonsin förut.

Denna lilla, älskvärda elfva med sitt barnaansigte och sin Mefistofelesblick tilltvingade, sig, hvad hufvud-

stadens skönaste qvinnor hitintills förgäfves eftersträf-
vat: Bernhard Malmstråles hjerta.

Förut hade han hånat och förlöjligat suckande
celadoner, som beklagade sig öfver olycklig kärlek.
Enligt hans åsigter var denna känsla endast en af
svag hjerna föranledd sjukdom som, aldrig kunde an-
gripa en verklig man.

Nu gestaltade sig förhållandet annorlunda. Till
sin stora harm nödgades han för sig sjelf erkänna, att
hans teori var kullkastad, hans sjelfförtroende i grund
och botten krossadt.

Och af hvem? Af en liten, obetydlig flickunge,
som ännu knappast trampat ut barnskorna. Han, som
besegrat de listigaste koketter genom sitt öfverlägsna
lugn och sin osvikliga kallblodighet!

Hvilket harmfullt nederlag, hvilken förkrossande
stöt åt hans egenkärlek!

Och dock gaf han sig på nåd och onåd, viss om,
att han i sin ordning lätt skulle vinna den flicka, som
så oförmodadt öfverrumplat honom.

Och, på det hela taget, vore ju partiet ej så illa.
Jenny var visserligen af ofrälse börd, men arftagerska
till en respektabel förmögenhet, och ehuru han sjelf
var ekonomiskt oberoende, borde en fördelaktig till-
ökning i lefnadsvilkoren ingalunda föraktas, synnerli-
gast som ungdom, skönhet och behag medföljde på
köpet.

Han gjorde derföre på allvar sin kur för Jenny,
obekymrad om alla de mer eller mindre lysande till-
bedjare, som kretsade omkring hans hjertas dam.

Såväl i de egna som i de flesta andras ögon var
han oemotståndlig. Till angenäm förströelse hade

han vunnit så många qvinnohjertan. Hvad skulle han då ej kunna uträtta nu, när kärleken kommit med i spelet!

Han märkte emellertid snart nog, att han missräknat sig, att bytet ej var så lätt fångadt, som han från början föreställt sig.

Huru fint han än spann sina nät, södersletos de alltid af denna lilla, förtrollande hexa. Alla hans konstgrepp voro till ingen nytta. Köld eller värme, örverlägsenhet eller tillbedjan, cynism eller sentimentalitet — allt strandade emot hennes ystra skämt och lekande koketteri.

Sålunda hade han ännu ej fått förklara sig, men var dock fast besluten att begagna sig af första, lägliga tillfälle, som erbjödes. — —

Ett större slädparti hade öfverenskommit på initiativ af Bernhard Malmstråle, hvilken nu utbad sig gunsten att få blifva fröken Schmidts riddare.

Till hans harm och förvåning svarade hon ett bestämdt: nej! Hon vore redan inviterad af annan kavaljer, förklarade hon.

“Hvem är då den lycklige, som kommit mig i förväg?” sporde han med mulen uppsyn.

“Gissa!” svarade hon gäckande. “Ert osvikliga skarpsinne skall tvifvelsutan snart komma “den lycklige” på spåren.”

“Ni är grym.”

“Alldeles samma omdöme har jag otaliga gånger hört tillämpas på Er!”

“Fröken Jenny!”

“Hvad behagas?”

“Skall Ni då aldrig lära Er att förstå mig?”

Der låg en undertryckt, koncentrerad glöd i hans stämma.

“Jag har aldrig gjort mig mödan att tyda svår-lösta gåtor,” svarade hon med en lätt knyck på sin smidiga, bildsköna nacke.

“Om ni kunde läsa i mitt hjerta!”

“Tvifvelsutani en intressant lektyr! Skada blott, att jag aldrig svärmat för rövvareromaner!”

“Rövvareromaner!” upprepade han, sårad.

“Ja, ty Ni lär ju vara en fulländad hjerteröfware,” skrattade koketten. “Och i denna egenskap inger Ni mig all möjlig respekt. Uppriktigt sagdt, fruktar jag en tète á tète med Er, till och med i en släde. Se der skälet till min vägran!”

“Ah!” utbrast han med ljusnande min. “Ni är då ej upptagen?”

“Kanhända! — kanhända inte!”

“Fröken Jenny!” bad han bevekande. “Återtag Edra grymma ord! Låt mig få bli Er kavaljer om Lördag!”

“Derpå kan jag ej nu ge svar.”

“När då?”

“Lördag morgon.”

“Och ni tror att jag skulle vänta ända till sista minuten, för att måhända bli utsatt för löje. — Nej, fröken Jenny,” fortfor han, i det han sökte fatta hennes hand. “Nu, *nu genast* måste Ni gifva mig ett afgörande svar.”

“*Aldrig!*” skrattade hon, i det hon, lätt som en elfva, ilade bort ifrån den förälskade rouéen, som med dyster min blickade efter henne.

“Hjertlösa sirén!” mumlade han. “Hon gör mig bind-galen till sist. Men vacker är hon, förtjusande vacker. — Och jag skulle släppa henue ur mina händer! Nej, aldrig!,”

Ögonblicket derpå var han inbegripen i en liflig konversation med grosshandlaren Schmidt. — —

Jenny hade emellertid uppsökt sin kusin.

“Richard!” yttrade hon med sin mest smekande stämma. “Du är väl med på Lördagens slädparti?”

“Om min tid så tillåter,” svarade han lugnt.

“Du måste vara med,” ifrade hon.

“*Måste?*” upprepade han i iskall ton. “Och hvarföre?”

“Emedan jag utsett dig till min riddare.”

Det låg någonting bedjande i hennes blick, hvar-
emot hans ansigtsuttryck blef om möjligt ännu stelare
och kallare.

“Tacksam för denna oförtjenta ära, som så många
skulle afundas mig, nödgas jag dock till min stora
ledsnad afböja förslaget,” svarade han i afmätt ton

En glödande rodnad färgade hennes kinder.

“Du är dig då alltid lik,” utbrast hon i harmsen
ton. “En gentleman handlar inte på det sättet.”

“Kanhända ändå, om jag har ett oomkullkastligt
skäl till min vägran.”

“Hvilket då, om jag får be?”

“Jag har redan utsett min dam för Lördagen.”

Jenny blef likblek

“Det är alltså ... någon ... annan,” stammade
hon.

“Ja, en qvinna, som öfver mig eger de mest oin-
skränkta rättigheter,” svarade han i allvarlig ton.

“Det var en annan sak. Kanske man får den äran att gratulera?” inföll hon med ett tvunget leende.

“Till hvad?” sporde han lugnt.

“Till din förlofning.”

“Jag ämnar inte förlofva mig.”

“Men du sade ju nyss . . .”

“Hvad sade jag?”

“Att det finnes en qvinna, som eger de mest önskränkta rättigheter öfver dig.”

“Ja, det är sannt.”

“Nåväl?”

“Denna qvinna är — min mor.”

Den unga flickans min blef i hast strålande glad.

“Ah, hvad du kan vara elak!” utbrast hon.

“Den saken skall jag snart arrangera.”

“Hvad menar du?”

“Tant är alltid så god och snäll. Jag skall övertala henne att afstå dig åt mig.”

“Gör dig intet onödigt besvär!” afbröt han i iskall ton.

“Tror du då, att tant skulle vägra mig någonting?” sporde hon utmanande.

“Nej, jag vet, att mamma är svag för dig, men öfver mitt eget handlingssätt bestämmer jag likvisst sjelf.”

“Hvad följer deraf?”

“Att om mamma afstår mig som sin riddare, stannar jag hemma.”

Med en åtbörd af smärta förde den unga flickan handen till hjertat och en tår dallrade under hennes halsslutna ögonlock.

Men i nästa ögonblick blixtrade det till i hennes

ögon och med en min af trots och förtrytelse höjde hon sitt lilla, vackra hufvud.

“Det ser ut, som om det ständigt vore din afsigt att förolämpa mig,” utbrast hon häftigt.

“Hvaraf sluter du det?”

“Emedan du på alla upptänkliga sätt och vis låter påskina en missaktning och en öfverlägsenhet, som jag ej behöfver erkänna.”

“Jag begär intet dylikt erkännande,” blef det lugna svaret. “Våra banor äro så himmelsvidt skilda, att de omöjligen kunna sammanlöpa, om ock våra vägar en eller annan gång korsa hvarandra. Du, den lysande stjernan, den firade koketten, den eftersökta arftagerskan, behöfver ju ej taga någon notis om din fattige, obemärkte kusin, ännu mindre klandra ett uppförande, som du ju kan tillskrifva min obekantskap med konvensansens fordringar.”

“Nej, Richard! det skälet duger ej. Inför alla andra, äfven den obetydligaste är du den fulländade gentlemanen. Det är endast gentemot mig, du uppträder på ett så sårande sätt, att det väckt allmän uppmärksamhet.”

“För mig allt annat än smickrande, menar du,” inföll Richard kallt. “Sannerligen jag kan hjälpa det. Jag ämnar ej förändra mitt uppförande hvarken mot dig eller någon annan.”

“Men säg mig då något skäl!”

“Du synes ha dåligt minne,” svarade han bittert, “eftersom du glömt, hvad som passerat oss emellan.”

“Min gud! är du då ännu förargad öfver den der bagatellen?” utbrast hon lätt. “Vi voro ju barn den tiden.”

“Nej, vi voro inga barn, hvarken du eller jag,” förklarade han. “Hvad dig beträffar, var du då samma hjertlösa kokett som i dag, och den minnesbeta, du då gaf mig, blef en bitter men helsosam lexa för hela lifvet.

Nöj dig med de narrar, som dagligen kringvärma dig. Att lyssna till deras fadda smicker och svassande beröm utgör ju din käraste sysselsättning. Var belåten med dessa segrar, ty aldrig — hör du? — *aldrig* skall du lyckas att spanna Richard Holm för din triumfvagn.“

Han bugade sig lätt för henne och vände sig derpå till en närvarande, ansedd författarinna, med hvilken han inledde ett spirituellt samtal, som snart samlade en krets af uppmärksamt lyssnande åhörare omkring dem.

Det låg efter detta samtal i Jennys ögon ett visst något, som bådade allt annat än godt.

Hon deltog emellertid i samtalet med en öfverdådig glädthet, som gjorde hennes beundrare hufvudyra af förtjusning

Senare på aftonen vände hon sig mot Malmstråle, hvilken hon hela tiden med fint koketteri ignorerat.

“Jag har närmare tänkt på Ert förslag,” yttrade hon med ett förtrollande leende, “och“ . . .“

“Och?” upprepade han andlös.

“Jag antager Er inbjudning för det blifvande slädpartit.“

“Ah, fröken Jenny!” utbrast han jublande. “Ni är en engel.“

Han sökte fatta hennes hand, en handling som hon dock afböjde genom ett lätt slag af solfjädern på hans arm.

“Tag er till vara!” smålog hon. “Man observerar ju oss:”

“Nåja, må de gärna göra det!” utbröt han entusiastiskt. “Må hela världen veta, att jag älskar Er!”

Hon betraktade honom med ett gäckande leende, hvori framskymtade ett omiskänneligt förakt.

“Ni glömmet Er, min herre”, yttrade hon lugnt. “Jag har ej gifvit Er någon anledning att tilltala mig på dylikt sätt, och upprepar Ni en gång till dessa ord, nödgas jag återtaga mitt nyss afgifna löfte.”

“Nej, för Guds skull!” utbrast han med ett uttryck af verklig ångest. “Förlåt mig, fröken Jenny! förlåt mig! jag skall ingenting säga, förrän Ni ger mig Er tillåtelse.”

Hon räckte honom sin lilla, bländhvita hand.

“Då är allting glömdt,” smålog hon, “och om Lördag står jag till Er disposition, fullt förvissad om att ha gjort ett godt val.”

“Ni skall ej behöfva ångra det”, svarade han eldigt.

Slädpartiet hade försiggått och det eleganta sällskapet var samladt å Grand Hôtel, der Bernhard Malmstråle ombesörjt arrangerandet af en splendid supé.

Richard Holm och hans mor, hvilka båda deltagit i slädfärden, voro äfvenledes närvarande.

Malmstråle var ovanligt glad och munter, en omständighet som för ögonblicket kom den blaserade rouéén att synas åtskilliga år yngre.

Jenny såg lugn och likgiltig ut. Gång efter annan framsköt ur hennes glänsande ögon en blick, hvars

verkliga betydelse näppeligen den skarpaste fysionomist skulle kunnat tolka.

Det led mot slutet af supén, då grosshandlaren Schmidt plötsligen reste sig upp och, äskande ljud, eklaterade sin dotters förlofning med Bernhard Malmsträle.

Notifikationen väckte ingen ovanlig sensation. Man hade väntat härfå ganska länge. Partiet var å ömse sidor passande och derföre hade man ingenting egentligt att anmärka emot detsamma.

Man gratulerade de nyförlofvade, skåltal höllos legio och stämningen var den muntraste.

När Richard vid lyckönskan det tryckte Jennys hand i sin, kände han, att den darrade häftigt.

“Måtte du bli lycklig!” yttrade han i en ton så lugn och kall, att blodet stelnade i hennes ådror. “Det är min varma, hjertliga önskan.”

Och dermed drog han sig tillbaka. En mera ceremoniel gratulation kunde man ej tänka sig.

Jenny blickade länge efter kusinen. Hvilka känslor rörde sig väl inom hennes bröst? Ångrade hon det viktiga steg hon tagit, eller . . .

Det var i detta ögonblick svårt att afgöra. —

Festen var slut och man hade återvändt hvar och en till sitt hemvist.

I Richards rum brann lampan till långt fram på morgonen.

Rastlöst vandrade han fram och åter. Hans ansigte var likblekt och kallsvetten lackade utför pannan.

Ej ett ljud kom öfver hans läppar. Endast det vilda, förtviflade uttrycket i hans ansigte förrådde hans häftiga sinnesörelse.

Slutligen framträdde han till skrifbordet och utdrog ena bordslådan, hvarur han framtog en revolver.

“Det är bäst att med ens göra slut på saken“, mumlade han i trött, hopplös ton. “Må man kalla mig feg, men jag uthärdar inte detta.“

Han lade mordvapnet på bordet och satte sig ned, samt började skriva.

Det var ett långt, förtviflat brev, vittnande på samma gång om den varmaste, sonliga kärlek och de bittraste hjertequal, qual af det slag, som skapa hjeltar eller själfmördare.

Då öppnades dörren ljudlöst och fru Holm inträdde.

Sakta närmade hon sig bordet och blickade öfver sonens axel,

Ju längre hon läste, desto blekare blef hennes ädla, af tid och bekymmer fårade anlete.

Plötsligen fattade hon med en energisk rörelse revolvern och slungade den bort i kakelungsvrån.

Richard sprang upp.

“Min mor!“ stammade han förkrossad. “Min mor!“

Dödsblek, men högre, stod hon framför honom. Ej en tår dallrade i hennes vanligen så milda, nu stränga och förebrående ögon.

“Richard! hvad är meningen med allt detta?“ sporde hon kallt. “Hvad har du för olycksdiga planer i görningen?“

Han teg ett ögonblick.

Så kastade han sig ner för hennes fötter och omfattade med konvulsivisk styrka hennes knän.

“Förlåt mig, dyra, älskade moder! bad han. “Jag kan inte lefva längre.“

“Kan du inte lefva?” sporde hon med samma köld. “Och hvarföre?”

“Förstår du då inte, att i samma ögonblick Jenny tillhör en annan, har jag ingenting mera att lefva för!” utbrast han förtviflad. “Jag älskar henne så innerligt; jag kan inte tänka mig lifvet utan henne.”

Fru Holms anletsdrag voro i detta ögonblick som mejslade i marmor.

“Är det väl du, *min* son, som talar så?” sporde hon med isande lugn.

“Ja, jag är inte mera än människa,” invände han modlös.

“Nej, men du är inte den man, jag hoppats, att min son skulle vara, inte den kraftige, energiske man, hvars rol du hitintills spelat, den man, på hvilken samhället med skäl hyser så stora förhoppningar. Du är en feg, usel och eländig stackare, ovärdig att kallas min son, beredd att lägga din mor i grafven.”

Han utstötte ett hest ångestskri.

“Moder! moder! tag dina hårda ord tillbaka!” stönade han. “Du får inte kalla mig feg, inte neka mig modershjertats värme.”

“Nåväl! var då en man! Det der pjunket kunde möjligen förlåtas en fjollig skolpojke, eller någon sinnesförvirrad hjerna. Men att *du* skulle kunna gå ända derhän! Det är ofattligt.”

“Ack, moder! om du visste . . .”

“Jag vet allt”, afbröt hon. “I barnsligt öfvermod sårade Jenny en gång din egenkärlek, och denna handling har du hämnats med tusentals förolämpningar, dem hon stillatigande fördragit. Hade du gjort dig den ringaste möda att vinna henne, så skulle hon i

detta ögonblick ha varit din. Men det behagade inte gunstig herrn. Det hade varit en allt för hård stöt åt hans odrägliga högmod. Hon skulle bjuda ut sig, förstås, och på sina knän tigga om förlåtelse, såvida din gränslösa egenkärlek kunde känna sig tillfredsstäld. Du ville af pur egoism beröfva henne kvinnans dyrbaraste perla, blygsamheten.

“Hör opp, moder min!” bad han.

“Nej, jag måste tala nu, jag måste väcka dig till besinnning i detta ögonblick, då ditt hjertas muskler satts i rörelse under kampen emellan pligt och kärlek.

Har du ingenting att lefva för, säger du? Än ditt yrke då? Alla dessa arma medmenniskor, som vrida sig i namnlösa qval på plågans läger och hoppfullt blicka opp till läkaren som till en Gud. Är det inte ett herrligt lefnadsmål att kunna återgifva den döende lifvet, den sjuke helsa och krafter, den förtviflade hopp och tröst? Så, som jag har tänkt mig läkarens kall, är hans uppgift långt större och ädlare än den mäktige suveränens, ty de tårar och blodsdroppar, den senare framkallar, kan den förre med mild och varm hand borttorka.

Har du ingenting att lefva för, min Richard? Än jag då, din stackars mor! Är jag numera ingenting för dig?”

Han störtade fram och slöt henne i sina armar, hårdt, stormande, som ville han qväfva henne.

“Förlåt mig, min ädla, högsinnta mor!” snyftade han. “Förlåt din ovärdige son! Aldrig, aldrig skall jag glömma detta ögonblick, jag svär det.”

Han sköt henne ner i en länstol och, fallande ner på knä för hennes fötter, dolde han sitt hufvud i hennes sköte.

Och den starke mannen grät länge och ohejdadt. Modrens magra, nästan genomskinliga händer smekte sakta sonens lockiga hufvud. Den i lifvets skola hårdt pröfvade qvinnan förstod mannens smärta och aktade sig för att störa den.

Sedan ungefär en kvarts timma förflutit, upplyftade Richard sitt hufvud.

Hans ansigte var likblekt och i hans ögon brann ett orubbligt beslut.

“Kär moder min!” yttrade han med vek stämma. “Aldrig skall du behöfva blygas öfver din son. Låt, hvad som i dag passerat, vara för evigt glömdt! Om det står i menisklig förmåga, skall jag en dag göra vårt namn stort och äradt. Då först blir jag dig värdig.”

Hon borttorkade med öm hand svett滴parne från hans bleka panna.

“Jag känner, att du talar sanning, min älskling,” hviskade hon. “Jag vet, att jag alltid skall få glädje af mitt enda barn.

Ännu är ingenting förloradt. Ännu kunna stora förändringar inträffa. Tro och hoppas, min son!”

“Jag tror och hoppas på den kärlek, du ger mig, den tillfredsställelse, arbetet skänker mig,” svarade han allvarligt. “Detta blir hädanefters mitt lefnadsmål.”

“Kanske ändå något mera“, smålog fru Holm. “Men derom få vi talas vid en annan gång. Gå nu till sängs, Richard! Din själ såväl som din kropp tarfva hvila och ro.”

“Ja, du har rätt, min mor. Äfven du måste vara trött. God natt, kär moder min.”

Hon kysste honom på pannan och aflägsnade sig derpå, fullt förvissad om, att den vansinniga föresats, Richard för ett ögonblick hyst, nu var omintetgjord.

Och hon hade rätt. Dagen efter var hvarje spår af den våldsamma sinnesrörelsen utplånadt ur hans ansigte.

Han kastade sig nu med outtrötlig ifver in i arbetet, såväl hvad beträffade teori som praktik.

På otroligt kort tid lyckades han äfven förvärfva sig ett namn, som dagligen ökade tilloppet af kunder.

Högst sällan besökte han numera morbroderns hem. Han skylde ständigt på sina många, tränga göromål, då grosshandlaren, förvånad öfver hans uteblifvande, gång efter annan inbjöd honom.

När den unge läkaren någon gång såg sig tvungen att antaga dessa inbjudningar, uppträdde han alltid gentemot sin kusin på detta kalla, artiga sätt, som så ofta väckt hennes harm och smärta, och hvarigenom han omintetgjorde allt förtroligt närmande från hennes sida.

Bernhard Malmstråle betraktade den unge läkaren med en alltjemnt stegrad misstro.

Ehuru han hade den lyckan att vara förlofvad med Jenny, egde han henne dock ej ännu.

Någonting oberäkneligt kunde inträffa, någonting, som med ett enda dunderslag skulle grusa alla hans planer och förhoppningar.

Och han, så att säga, kände i luften, att detta "någöt" existerade emellan de båda, skenbart för hvarandra så främmande kusinerna.

En gång märkte han, huru Jenny, efter att hafva vexlat några ord med Richard, följde honom med en lång, gåtfull blick.

Och den svartsjuka fästmannen tyckte sig i denna blick skönja den innerligaste kärlek.

Han gaf sitt missnöje luft i följande ordalag:

“Min bästa Jenny! Du visar verkligen den der grobianen en oförtjent uppmärksamhet.

Han uppträder gentemot dig med en oförskämnd öfverlägsenhet, som gör mig ursinnig. Men i stället för att känna dig sårad deraf och löna med samma mynt, bemöter du honom med en undfallenhet, som är rent af förvånande, synnerligast som du är så lagom nådig mot andra, mig inte ens undantagen.”

Han talade häftigt och irriteradt.

Hon betraktade honom med en iskall blick, som kom hans hjerta, att krympa tillsammans af harm och oro.

“Hör på, Bernhard! är du svartsjuk?” sporde hon lugnt.

“Nå, och om så vore,” utbrast han.

“Det är en mycket ful och mycket obehaglig sjukdom,” förklarade hon med samma ironiska köld. “Roa dig med det nöjet, så mycket du behagar, när du är ensam, men plåga inte mig en gång till med dina löjligen anmärkningar, ty då . . .”

“Då?” upprepade han andlös.

“Då återger jag dig din frihet och tager min till baka,” blef svaret.

“Nej, Jenny! utbrast han bleknande. “Tala ej så! jag kan ej uthärda tanken att skiljas från dig.”

“Sök likväl att vänja dig vid den, ty man vet aldrig, hvad som kan inträffa.”

“Jenny! du är förskräcklig!”

“En lady Macbeth! en hexa menar du,” skratade hon. “Ja, ja, man vet, inte så noga. Fundera du emellertid på saken och lägg framför allt mitt ultimatum ständigt på minnet.”

Hon gaf honom ett lätt slag på kinden och dansade fram till pianot.

I nästa ögonblick ilade hennes fingrar med virtuosens skicklighet öfver tangenterna och hennes välklingande mezzosopran ljud genom salongen.

En andlös tystnad hade inträdt. Alla lyssnade beundrande till ljudet af de rena tonvägorna, som genomdallrade luften.

Med korslagda armar och dyster uppsyn betraktade Bernhard Malmstråle sångerskan.

“Hon har inte så orätt,” mumlade han. “Hon är verkligen en ypperlig typ af lady Macbeth. Just sådan bör denna hexa ha varit.

Föga angenäma utsigter för mig i hvarje fall. Hurudan hustru skall hon bli? Tyrannisk, förstås!

Och jag skulle sålunda intaga rang heder och värdighet af toffelhelte, jag, Bernhard Malmstråle! — Nej, aldrig!

Blir hon blott min maka, skall jag nog veta inkräkta herrskarerätten.”

Jenny hade emellertid slutat sitt föredrag och ett sorl af beundran brusade genom salongen.

Hon reste sig upp och såg sig omkring.

Ett uttryck af bitter missräkning hvilade öfver hennes ansigte, då hon ej bland åhörarne varseblef Richard.

Med tankspridd min emottog hon de många komplimanger, hvarmed man öfverhopade henne.

Men när Malmstråle närmade sig henne och med ett ironiskt leende yttrade:

“Mylady Macbeth! Er troppligtige undersåte har den äran gratulera Er. Ni är bestämdt den farligaste hexa, som någonsin trampat vår planet.”

Då vände hon honom med en föraktfull min ryggen, utan att yttra ett ord till svar.

Ett ögonblick såg han, förstummad, efter henne, då hon med snabba steg ilade bort.

Derpå ämnade han, af fruktan att hafva yttrat sig för djerft och sålunda åsamkat sig den nyckfulla skönhetens onåd, skynda efter henne, då grosshandlaren Schmidt hejdade honom.

“Ett ögonblick, min bästa Bernhard!” utbrast denne, som synbarligen var vid briljant humör. “Jag skulle vilja rådfråga dig angående en viss sak.”

Malmstråle stod som på nålar..

“Ursäkta mig, snälle farbror,” svarade han, “men jag tänkte ... jag ville ...”

“Hvad för slag?”

“Tala några ord med Jenny.”

“Prata inga dumheter!” skrattade grosshandlaren. “Nog tusan hinna Ni att resonnera med hvarandra, hvad Ni ha på hjertat.”

“Ja, men ...”

“Se så! kom nu bara, min gosse!”

Malmstråle såg sig nödsakad att, ehuru med synbar motvilja, åtlyda tillsägelsen.

Några ögonblick senare satt han i sällskap med sin blifvande svärfar¹ och några af dennes umgängesvänner fördjupad i ett samtal angående de sista börsnotiserna. — —

Jenny hade emellertid skyndat in i ett af smårummen, der hon mötte fru Holm,

Observerande dennas allvarliga, nästan stränga uppsyn utbrast hon:

“Hvad är det, snälla tant? Ni ser så ledsen ut.”

“Ja, jag har också mina skäl dertill,” svarade fru Holm kort.

Den unga flickan slog armarne om hennes hals och blickade in i hennes ögon.

“Vill inte min rara tant anförtro sin lilla yrhätta skälen?” sporde hon bedjande. “Jenny skulle så gerna vilja veta dem.”

Fru Holm blickade forskande in i dessa klara ögon, hvilka emot hennes vilja uppvärmdet det bekymrade modershjertat.

Ehuru hon instinktmässigt kände, huru djupt sonen led för denna flickas skull, hade hon dock ej hjerta att vredgas på henne.

“Förstår du då inte, hvarför jag är bekymrad?” sporde hon allvarligt.

“Gäller det — Richard?” genmälde den unga flickan tvekande.

“Ja.”

“Men han är ju så omtyckt och detta med rätta. Ehuru så ung, har han redan blifvit en erkänd läkare. Hvad kan då tant ha att vara bekymrad öfver?”

“Richard reser om en vecka till utlandet och stannar borta, jag vet inte huru länge.”

Hvarenda bloddroppe försvann ur Jennys ansigte och hon måste stödja sig mot en stolskarm, för att ej sjunka till golvet.

“Reser?” mumlade hon. “Han reser bort! omöjligt!”

“Jo, det är tyvärr sant. Han lemnar sin gamla mor ensam och öfvergifven.”

“Men, min Gud, hvarföre? Hvilket infall har väl kunnat förmå honom till detta steg nu, då han lyckats skapat sig en så framskjuten ställning här på platsen?”

“Det är ingen nyck,” förklarade fru Holm dystert. “Sedan en tid tillbaka lider han af ett hjertesår, som jag fruktar är oläkligt.”

“Ett hjertesår? — han!” utbrast Jenny bestört.

“Ja, så är det.”

“Men hvem är då orsaken dertill? Jag har aldrig sett honom föredraga någon, ehuru jag observerat honom ganska noga.”

“Nej, derföre att han besitter en osviklig sjelfbeherrskning.”

“Men *hvem* är *hon* då?”

Frågan framställdes hastigt och irriteradt, under det att en hög rodnad brann på flickans kinder.

Fru Holm betraktade henne forskande.

“Gissar du inte det?” sporde hon allvarligt.

Med ens spratt Jenny till och hennes ögon glänste som solstrålar.

Hon grep med förvånande styrka den äldre qvinnans arm och sporde bäfvande:

“Tant menar väl inte . . . tänker väl inte . . . tror väl inte, att . . .”

Rösten svek henne; hon kunde ej fortsätta.

Fru Holm nickade betydelsefullt.

“Jo, mitt barn! det är din förlofning med Malmstråle, som varit nära att döda min stackars gosse,” upplyste hon.

“Men han har ju alltid varit så frånstötande emot mig, så snart jag velat närma mig honom.”

“Derför att du en gång i barnsligt oförstånd stötte honom tillbaka — ja, det är skälet.”

“Och tant tror, att han älskar mig?” sporde Jenny andlös.

“Jag borde ej förråda hans hemlighet, men...”

“Det gör ingenting, bästa tant,” förklarade flickan, nu strålände glad. “Hos mig är den i godt förvar.”

“Kära barn! huru kan du se så glad ut, då Richard för din skull är så gränslost olycklig?” utbrast fru Holm förebrående.

“Se så, tant lilla!” jublade Jenny, i det hon tog gumman om lifvet och svängde om med henne. “Var inte ledsen längre! Allt skall nog bli bra. Jag höll på att begå en ohjelpig dumhet, men fick lyckligtvis ögonen öppna i tid.”

Fru Holm stirrade häpen på henne.

“Käraste flicka!” utbrast hon. “Skulle du...”

“Älska Richard! Ack ja! Så långt jag kan minnas tillbaka.”

“Än Bernhard Malmstråle då?”

“Med honom förlofvade jag mig i harmen öfver, att Richard försköt mig. Ack, den stygge, elake älsklingen! Han skall få mycket bannor och många kyssar.”

“Men flicka då! var en smula förnuftig!”

“Ja, tant! jag skall bli förnuftig, men jag är ju så hjerteglad. Låt mig gråta ut vid ditt bröst, älskade tant! Nu är jag för alltid din dotter, såvida Richard vill ha mig.”

“Det vill han visst! Det skulle se ut annars”, försäkrade gumman. “En sådan liten, rar tös!”

De båda kvinnorna gräto, men det var glädjens och kärlekens välgörande tåreflod.

Snart borttorkade emellertid Jenny tårarne och började åter skratta, ett klingande muntert, från hjertat gående skratt.

“Nu tant, skall jag snart göra saken klar,” förklarade hon. “Hvar är Richard?”

“Han gick alldeles nyss hem, emedan han hade något angeläget arbete. Men han hemtar mig senare.”

“Då skall jag helsa på honom, sedan jag först gjort upp saken med Bernhard.”

“Du lilla, oresonliga yrhätta!”

“Du kära, älskade tant!”

Ett solljust leende upplyste den unga flickans ansigte, då hon med bevingade steg ilade bort. Några ögonblick derefter mötte hon Malmstråle, som sökte henne.

Hon var nu lugn och allvarlig.

“Följ mig, Bernhard!” yttrade hon kallt. “Jag har någonting att säga dig.”

Ett ögonblick senare befunno de sig i hennes rum.

“Jag har kommit underfund med,” började hon, “att vi båda misstagit oss. Jag älskar dig inte och du skulle aldrig i mig finna någon för dig lämplig hustru. Jag återger dig derföre din frihet och återfordrar min.”

“Jenny! det är omöjligt!” utbrast han bestört.

“Nej, tvärtom mitt fasta beslut,” förklarade hon energiskt. “Se här har du ringen!”

“Jag går inte in på en dylik hjertlös lek.”

“Du måste! Ingen menskelig magt skall kunna afhålla mig från denna brytning. För att skydda din heder,” tillade hon ironiskt, “afstår jag gerna åt dig

äran, att ha "slagit upp". Men skynda dig! Jag har brådtom."

Det låg i Jennys ton ett visst något, som kufvade den uppretade mannen.

Han var alltför mycket gentleman, för att bryta ut i otidigheter. Skärande tänderna af vanmäktig vrede utbytte han tigande med henne den pant för lifvet, han en gång emottagit under så stora förhoppningar.

Derpå helsade hon honom artigt men kallt.

Han aflägsnade sig, i tysthet svärande den "hjärtlösa koketten" en oförsonlig hämnd. — — —

Richard Holm satt vid sitt bord, sysselsatt med upprättandet af ett vetenskapligt arbete, då dörren sakta öppnades och en smärt, elflik gestalt sväfvade in.

Ett par små, mjuka fingrar förmörkade plötsligen hans syn.

"Gissa!" ljöd en smekande stämma. "Hvem är det?"

"Jenny!" utbrast han, uppspringande.

Hon lindade sina armar omkring hans hals och såg honom trohjärtadt i ögonen.

"Du käre, stygge, älskade Richard!" hviskade hon. "Nu ha vi länge nog lekt kurra gömma med hvarandra. Jag är fri. Här har du mig för hela lifvet."

Ett uttryck af den varmaste hänförelse och den innerligaste kärlek stod att läsa i hans intelligenta ansigte.

"Jenny! store Gud! "utbrast han;" är det möjligt? drömmer jag inte?"

Hon drog honom tätt intill sig.

"Se här verkligheten!" hviskade hon åter.

Och hvilken ljuf, herrlig verklighet var det icke, hvilket outsägligt lyckligt uppvaknande efter en smärtsam, hopplös dröm.

Hennes friska läppar sökte hans i en glödande kärlekens kyss. Han kunde och ville ej längre tvifla på verkligheten.

“Men skall du inte ångra dig, min älskling?” sporde han efter en lång paus.

“Nej, *aldrig!*“ hviskade hon, hängifvet smygande sig intill honom.

Hjelte eller narr?

Jag såg honom lifskraftig, ädel och varm
 Som solljusa våren,
 Och blodet sjöd hett i hans manliga barm
 Vid tjugufem åren,
 Han älskade lyckligt och lifvet det log
 Mot honom så herrligt, hans hjerta ju slog
 Allena för *henne*.

Jag såg honom sträfva med orubblig tro,
 Med känslor så ljufva,
 Att bygga ett näste, ett skyddande bo,
 Åt sig och sin dufva.
 En glödande kärlek brann klar i hans blick;
 Med stormande mod han mot mödorna gick,
 Han stred ju för *henne*.

Jag såg honom åter — ack! var det väl han,
 Den man, jag lärt känna?
 Förr uti hans blick snilletts gudamagt brann;
 Hvad lästes i *denna*?
 Omätlig förtviflan och vansinnets glöd;
 Hans lifskraft var bruten, hans sängmö var död —
 Han sveks utaf *henne*.

Jag såg honom sedan bli dag efter dag
 Allt mera förfallen. —
 Som stormvinden bryter med härjande tag
 Den resliga tallen,
 Så böjdes den starke, så sprängdes hans bröst. —
 I rusdrycker sökte han glömska och tröst,
 Men glömde ej *henne*.

Jag såg honom ligga på likhusets bår. —
 Från dödsskjuten tinning
 Framsipprade blodet ur gapande sår. —
 Det blef sist hans vinning;
 Så undgick han mödor och sorger och kif. —
 Men ansvaret för hans förfelade lif,
 Det hvilar på *henne*.

* * *

När mythens Gud på öfligt vis
 Af lera menskan gjorde,
 Att njuta i sitt paradys
 Af lifvet, som sig borde;
 Visst sagans djefvul också fick
 Ta' del i skaparkallet;
 Ej annars det så galet gick,
 Som oftast nu är fallet.

Man derför nödgas tro, att fan,
 Den förr han var, förblifver,
 Och nu, som fordom han var van,
 I stort sitt fusk bedrifver;
 När han förstår i botten så
 En kvinnas skärhet svärta
 Och skapa engelns hufvud på
 En kropp — förutan hjerta.

Förbrytaren.

Den plats, hvarest hans vagger stätt,
 Ej honom visad blifvit;
 Ej heller han förnimma fått,
 Hvem lifvet honom gifvit;
 Vid barnhusbarnets hårda bröd
 Han fostrats uti last och nöd
 Som många, *många* andra.

Dock varmt och eldigt sjöd hans blod,
 I trots af hungerns plåga;
 I lefnadslust och ungdomsmod
 Han redo var att våga,
 Sitt lif, hvarthän än kosan bar. —
 Helt visst ett arf af okänd far,
 Af modren ock mähända.

Falkungen svingade till slut
 Så stolt den starka vingen,
 Och flög med glad förhoppning ut
 I verlden, stödd af ingen.
 Han visste ej om ondt och godt
 Men, än hvad han nödtorftigt fått
 Ur katekesen lära.

Han käckt och modigt började
 För tarfligt bröd att sträfva;
 Han var, ehuru kroppsarbetare,
 Ju tvingad till — att lefva.
 Vål var rätt ofta brödet knappt,
 Men än han gaf ej striden tappt,
 Såg tiden an så hoppfull.

Kom så uti hans väg en gång
 En blåögd bygdens tärna;
 Då blef ej mödans dag så lång,
 Då tänkte han så gerna
 På henne, på hans lefnads skatt,
 Ty nöd och lust hon lofvat att
 Med honom troget dela.

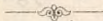
De gifte sig; och år från år
 Familjen blef tillökad;
 Så var ock deras kärleksvår
 För alltid undanstökad,
 Han stod vid städet dagen lång.
 Hon utaf moderspligtens tvång
 Var bunden hela dygnet.

Kom så en sjukdom, smittosam,
 Och härjade i orten,
 Till *deras* hem den snart hann fram
 Och klappade på porten,
 Den angrep såväl barn som mor;
 Snart nöden blef i kojan stor,
 Bröd började att tryta.

Böjd utaf sorgen, tryckt af nöd,
 Nu modet svek hos mannen;
 Att åt de sina skaffa bröd
 Han bröt sig sig in hos grannen
 Och stal; — med konsten obekant,
 Han var en funlig debutant,
 Och greps uppå bar gerning.

Dömd till flerårigt fängelse
 I häktet han försmäktar,
 Medborgerligt förtroende
 Förlustig; knappt han mägtar
 En enda redig tanke mer;
 Han blott i dystra drömmar ser
 De sina dö af hunger.

Men I, på magtens tinnar, som
 Föraktfullt blicken neder
 På tjuften, hvilkens hårda dom
 Ni fälde — *tänken Eder*
Uti hans ställe! — Kanske Ni
 Ej öfver *nödens* tjufteri
 Då hjertlöst bröte stafven.

En moder.

Såg du väl nordens ljusa stjernvimmel
 Med sina meteorers ystra dans?
 Såg du ock söderns azurblåa himmel
 I all sin fägring, all sin gyllne glans?

Såg du en praktfull ros, den stolta, höga,
 Som oss berusar med sin ljufva doft?
 Såg du en blyg "förgät-mig-øj", hvars öga,
 Ömt bedjande, sig sänker ner i stoft?

Såg du en insjö i sin färgton ljusa,
 Med ytan krusad af en lekfull bris?
 Såg du vulkanens lava glödhet brusa
 Utöfver gletscherns sekelgamla is?

Såg du en qvinna med sitt barn på armen,
 En liten duktig, frisk och knubbig pilt,
 Som dricker lifskraft utur fyllda barmen,
 Och modern småler dervid huldt och mildt?

Såg du en himmel mera klar, än denna
 I hennes blick — från edens dar en fläkt,
 En eld som brinner, utan att förbränna,
 Ett vingadt himlabarn i jordisk drägt?

Jag minnes ännu, när hon lätt som hinden,
 Ett lekfullt, ystert barn, framför mig sprang;
 Det gyllne håret böljade för vinden,
 Frisyren ej dess ljusa flod betvang.

Så vexte hon i hemmets skära dager,
 Föräldrars älskling, lefnadströst och hopp;
 För hvarje dag hon blef allt mera fager,
 Ljuf såsom vårens första rosenknopp.

Kom så en man med tunnor guld på fickan. —
 Hans hjerta hade råkat uti brand
 Vid anblicken utaf den unga flickan; —
 Han henne bjöd sin rikdom och sin hand.

Han kom för sent, hon redan heligt lofvat
 Sin trohet åt en älskad barndomsvän,
 Den lyckan ej med gods och guld begåfvat,
 Men väl ett hjerta, varmt för kärleken.

Hon stred en bitter kamp emot det fala,
 Det olycksbringande och lumpna guld;
 Slägt och föräldrar ville öfvertala
 Den unga flickan blifva friarn huld.

Det blef för henne många hårda dagar;
 Stark ljöd i hennes öra frestelsen,

Till sist dock starkast ljödo hjertats lagar,
Sin trohet höll hon mot sin barndomsvän.

Så blef hon hans, att sprida ljus och trefnad
Vid hemmets härd; helt visst en ringa lott!
Han var en kroppsarbetare, hvars lefnad
Från barndomsår vid arbete förgått.

Men sina pligter visste hon uppfatta
Så rätt, som blott den sanna qvinnan vet,
Och han förstod jemväl att rätt uppskatta
Sin makas kärlek, kraft och qvinlighet.

Så blef hon mor. — Hur herrligt fann hon lifvet!
Hur skön var jorden, hindens allmagt stor!
Nu först hon såg ett värdigt mål sig gifvet,
En pligt så ljuf som maka och som mor.

Om mannen fruktar att på färden stanna,
Trött af bekymmer, tärd af smärtans brand,
Hon vet förjaga molnen på hans panna
Med kärleksvarma ord och smeksam hand.

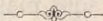
Och gladt han syns till sina sysslor ila,
Förnyadt mod ger matta ögat glans.
Vid dagens slut, han får som lön ju hvila
I hennes armar, ty *hon* är dock hans.

Af lifvets brus ej deras lycka hinnes,
Den yttre verlden är hon fjerran från;
För henne uppå hela jorden finnes
En enda verld blott — det är *man* och *son*.

Jag har sett lyckan uti furstesalar,
 Sett kärlek låga uppå magtens höjd;
 Men aldrig någon sällhet så tilltalar
 Mitt hjerta, som *de bådas* enkla fröjd.

Ack! när man ser en lycka så gemensam,
 Två hjertan, som hvarandra så förstått;
 Då bringas man att känna sig bra ensam
 Och missnöjd med sin egen hvardagslott.

Och endast den, som aldrig lärt att känna
 En moders vård i dystra barndomsår,
 Kan skatta rätt en qvinna såsom denna;
Han hennes stora själskraft bäst förstår.

Hvar är din broder?

Så stolt och så myndig han står på sin tron,
 Belamrad med purpurns ornater,
 Och hofskalden qväder i smekande ton
 En sång om de kungliga dater;
 Man slösar med pengar och krut för hans skull,
 Och hofmännen proppa sin herrskare full
 Med lögner om storhet och ära.

Dernere i gränden en tiggare står,
 Knappt skyld utaf lumpor och trasor.
 Från vaggan han pröfvat på, år ifrån år,
 Armodets och lidandets fasor.
 Snart kampen, den bittra, han utkämpat har, —
 I bristande ögat står frågan så klar:
Säg, Kain! hvil lider din broder?

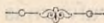
Grosshandlarn och riddarn anställer en fest,
 Man roar sig af alla krafter;
 Och världens skål tömmes i vin, som är bäst;
 I tak skumma drufvornas safter.
 Man prisar hans heder i ståtliga ord,
 Hans välgörenhet, som ju vida är spord,
 Hans ömhet för smärtan och nöden.

På vindskammarn vrider sig arbetets son
 I feber och hunger tillika.
 Sin plats hos "herr grosshandlarn" skildes han från,
 Se'n krafterna började svika.
 Hans maka för "välgörar'n" klagat sin nöd;
 Han bjöd uppå snäsor i stället för bröd; —
Säg, Kain! Hvad gör du din broder?

Gudsmannen, för dygder och fromhet bekant,
 Med fraser de svaga bedårar.
 Från predikstoln klinga hans läror så *grannt*,
 Och damerna simma i tårar.
 Han talar om frid och försoning med Gud,
 Om pligter mot nästan, om kärlekens bud,
 Om likhet — i himlen för alla. —

En brottsling i fängelset aftjenar än
 Sitt ädömda straff enligt lagen.
 Han stal från vår "helige" människovän,
 Som lade hans felsteg i dagen.
 En människas framtid förspildes dervid. —
 Du lefver, Guds man, med din lära i strid;
Säg, Kain! Hvar dväljes din broder?

I egenrättfärdighets-dyrkare, som
 Mest liknen ett skal utan kärna!
 En gång drabbens I af förintelsens dom,
 Hur än Ni mot ödet må spjerna.
 Och allmaktens stämman i dödssuckens stund
 Skall dundra, så verldarna störta i grund:
Hvad gjorde du väl åt din broder?

Arbetaren.

Du penningmatador, som pöser
 Af välmåga och öfverflöd,
 Som utur guldets grufva öser
 Den skatt, som tryggar dig mot nöd; —
 Med öfverlägsen min du blickar
 På arbetets och flitens son;
 Den tanke, som du honom skickar,
 Besjålas af ett öppet hån!

Och dock! Hvad vore du, — hvad är du? —
 Om han ej vid din sida stod? —
 Säg, stolte penningträl! hvi bär du
 Ej aktning för ditt eget blod?
 Det blod, i dina ådror flyter
 Ibland så sjudande och hett;
 Dess varma källa aldrig tryter,
 Det är — märk väl! — arbetarns svett.

Du skådar honom ibland flocken
 Af barn till slägga, städ och plog;
 Du blickar på den slitna rocken
 Och ler, som fariséen log. —
 Hans magt — så hånar du — hvad är den?
 Ett narrspel blott — han sjelf en träl. —
 Och dock som du, han kom till världen;
 Som du, han fått odödlig själ.

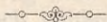
Se honom, stark och modig, kämpa
 Tillvarons kamp på lif och död!
 Han får ej veta af en krämpa,
 Får aldrig frukta bleklad nöd.
 När du på ejderdun kan sluta
 Ditt öga, öfvermått och säll,
 Han får sitt trötta hufvud luta
 På halmbädd under trasig fäll.

Och när du uti öfverflödet
 Dig känner tung och dignande,
 Han dela får det torra brödet
 Med barn och maka, hungrande,
 Du dricker dina dyra viner,
 Då vattenbägarn lugnt han tömt. —
 Att samma sol dock *lika* skiner
 Högt öfver Eder, har du glömt.

Men om *han* någon gång sig glömmar
 Och, rusad, visar rå natur,
 Du genast honom blindt fördömer,
 Han är en "utböling", ett "djur". —
 Är det väl rätt att skönja *grandet*,
 Då blicken är för *bjelken* skum? —
 Stöd honom heldre! ty du kan det,
 Om du åt hjertats kraf ger rum.

I nödens öga guldets glänser
 Förledande med lömskt försåt, —
 Tag bort de sekelgamla gränser,
 Som skilja dig och honom åt!
 Räck honom handen! Sök att höja
 Den förbisedde till dig opp!
 Gör ett försök! Han skall sig nöja
 Med litet, blott han eger hopp.

Gif honom frihet! — han skall värna
 Den som sin aldra bästa skatt.
Gif honom ljus! — Dess rena stjärna
 Han saknat under seklers natt.
 Han är din broder. — Lika ställda,
 Ni snart hvarandra rätt förstått,
 Var viss, han skall dig återgälda
 Ditt ädelmod i dubbelt mått.

När dagas det?

(Med anledning af kung Ludvigs af Bayern sjelfmord.)

När höga herrar leka med folkets väl och ve
Till bättnad blott för egna själsörvandter;
När korruptionen slukar, hvad fliten mäktar ge,
Och massorna sig bittert alltjemt besvikna se
Af dem, de utsett till representanter;

När lagen, "folkets helgedom", slapp och maktlös står,
När vrångvishet och veld på tinget dömer;
När nödens brottsling hårdaste straffet undergår,
Men högvälboren stortjuf *ostraffadt* njuta får
Af stulna skatter, dem han listigt gömmer;

När kyrkans herdar fara så väldeliga fram
I bitter kamp mot sanningen och ljuset,
När, skygga att se blottade egen synd och skam,
De söka stötta under de dogmers murkna stam
Och pressa frihetskämpen ner i gruset;

När fanatismen rufvar likt draken på sin skatt:
 Vidskepelsens och mörkrets onda makter;
 När helgonglorian på en Boltzius blir satt,
 Blott för att vidmakthålla okunnighetens natt
 Så vida kring utöfver alla trakter;

När vingleriet alltmer ohejdadt frodas får,
 Slugt skyddadt bak skenhelighetens kapp,
 När svindlaren sin väg med högburet hufvud går,
 Men nöden, blek och hålögd, så hotfullt redo står
 Att uppå idoghetens dörrar klappa;

När vanvett tränger in i det gyllene palats,
 Och ej ens krönta hjessor synes skona;
 När fursten sist fullföljer sin närda föresats
 Att sjelf i andeverlden bereda sig en plats; —
 När dåren pyntas ut med kunglig krona; —

Då skall väl dock för folket bebådad morgon gry
 Och *röda skenet* stiga upp i öster,
 Och frihetsolen lysa på klara himlens sky,
 Och nattens dimmor skingras, ljusskygga fauner fly
 Vid klangen utaf millioners röster.

Vid ljusets sken arbetar'n ser, hvad han förr ej sett,
 Och känna lär sin omedvetna styrka,
 Då vet han återgälda förtryckets huggormsbett
 Och krossa dem, som fordom åt honom hänfullt lett;
 Då vill han styra *sjelf* så stat som kyrka.

“Tänk! folket vill ha upplysning. — Ah! revolution!” —
 Så höjas ifrån magtens tinnar skriken.
 “Man“ bäfvar för begreppet: “*En stat förutan tron.*“ —
 Och värdigt denna uppgift uppfylla kan blott hon,
 Den väntade, den drömda republiken.

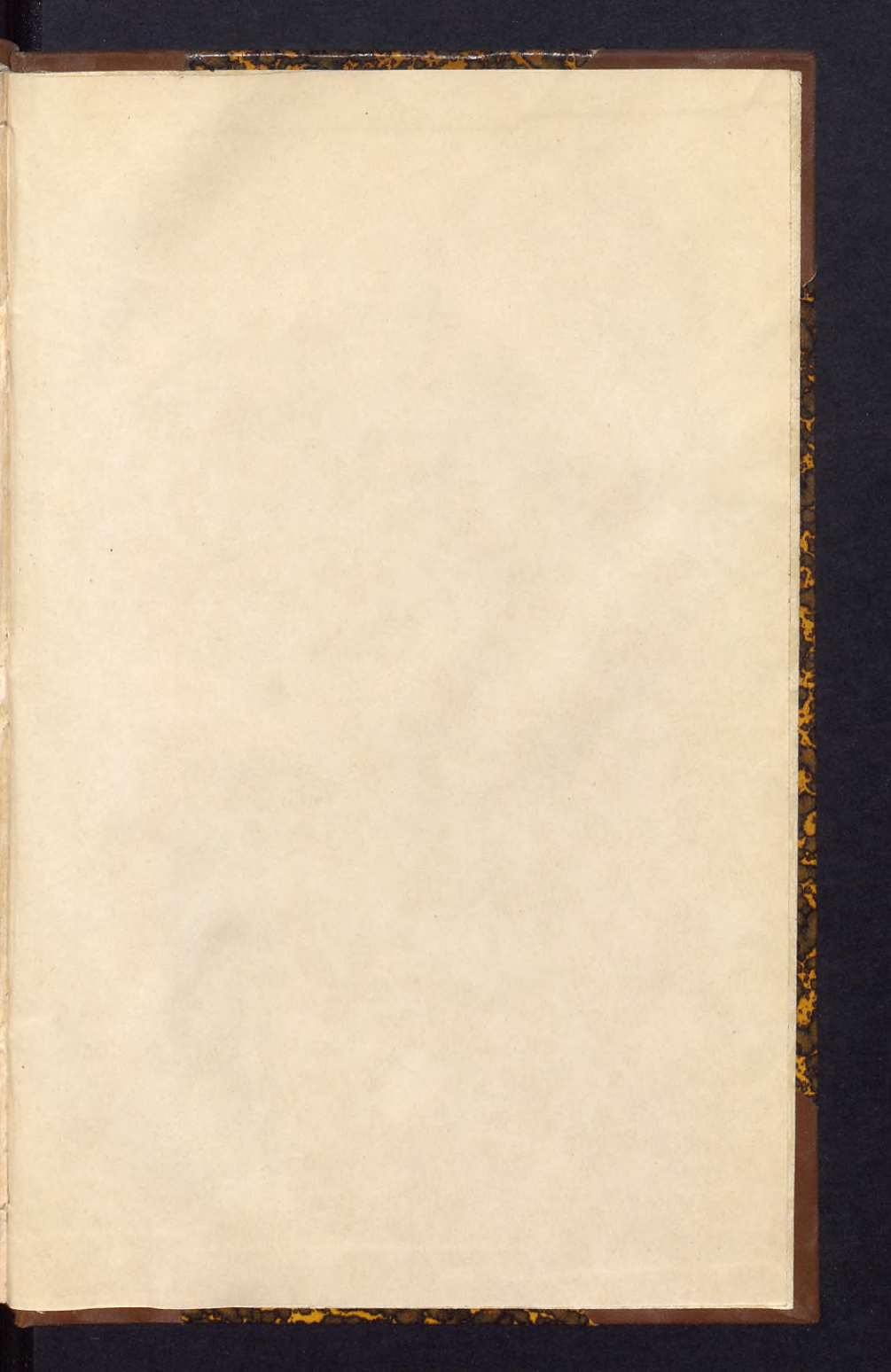
En gång ur seklers natt, än så dyster, mörk och tung,
Hon uppstå skall och svinga gyllne glafven;
 Då dagas det på jorden, en dager evigt ung,
 Då är den timman slagen, då drängen med en kung
 Är like ock på denna sidan grafven.

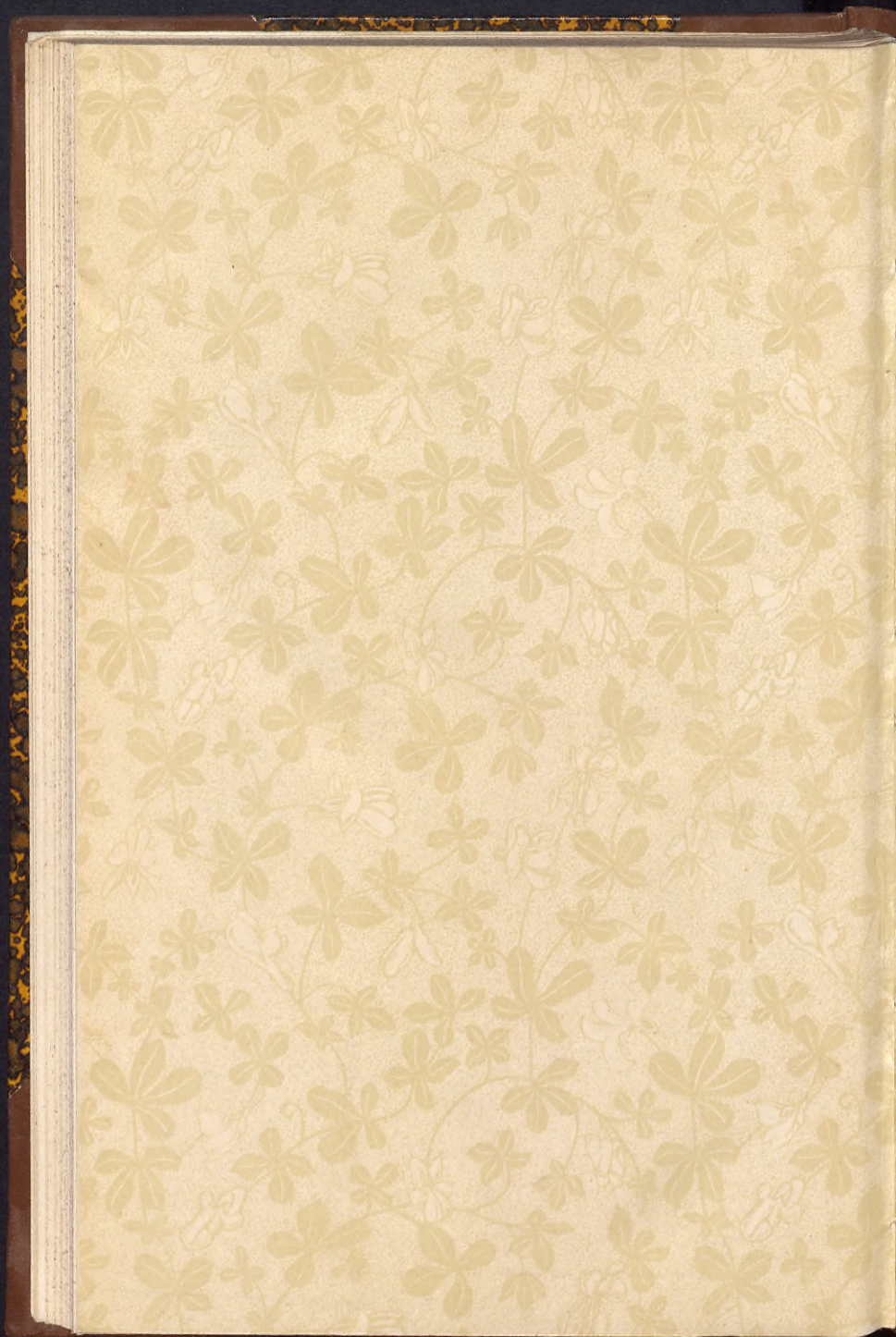

INNEHÅLL.

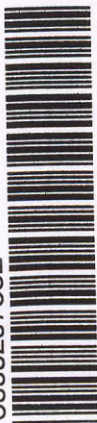
	Sid.
Min syndabekännelse (förorord)	3.
Mitt kapital	5.
I Juletid	8.
Fria ordet.	11.
En nyårsgåfva	14.
Jag vill bli rik	17.
Till henne	20.
Hvad förmultnadt är, skall ramla	22.
Konstnärens ideal	24.
I rosenrödt	47.
Fritänkaren	50.
Glädjeflickan.	54.
Den blinda	57.
Psykologiska studier	60.
Till "Niagaras" skald	74.
Dramat å Eolskulle	76.
O tempora! O mores!	79.
Aldrig!	81.
Hjelte eller narr	110.
Förbrytaren	112.
En moder	115.
Hvar är din broder?	119.
Arbetaren	121.
När dagas det?	124.

122	Wie haben wir?
121	Arbeiten.
119	Was ist die Arbeit?
115	Ein Modell.
112	Verfahren.
110	Hilfe oder nicht?
81	Arbeit.
79	O tempora! O mores!
76	Gesamt- & Einzelhefte.
74	Die "Zeitschriften" sind.
61	Psychologische Studien.
67	Den Kindern.
64	Übersicht.
60	Verfahren.
47	I. Ausgabe.
31	Konstanten sind.
22	Was für ein Mensch ist, stellt man.
37	Die Sprache.
42	Einige Beispiele.
47	Die Sprache ist ein Werkzeug.
52	Die Sprache ist ein Werkzeug.
57	Die Sprache ist ein Werkzeug.
62	Die Sprache ist ein Werkzeug.
67	Die Sprache ist ein Werkzeug.
72	Die Sprache ist ein Werkzeug.
77	Die Sprache ist ein Werkzeug.
82	Die Sprache ist ein Werkzeug.
87	Die Sprache ist ein Werkzeug.
92	Die Sprache ist ein Werkzeug.
97	Die Sprache ist ein Werkzeug.
102	Die Sprache ist ein Werkzeug.
107	Die Sprache ist ein Werkzeug.
112	Die Sprache ist ein Werkzeug.
117	Die Sprache ist ein Werkzeug.
122	Die Sprache ist ein Werkzeug.

6000207632

Göteborgs universitetsbibliotek

